

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CONSILIUL LOCAL PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
„ION LUCA CARAGIALE”
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

Daniel CRISTEA-ENACHE

Dan GULEA

Felix NICOLAU

Ivone-Marlen SCĂRLĂTESCU

In memoriam Martin Culcea

Lucrețiu Pătrășcanu – 120 de ani de la naștere

Parcul în luna lui martie

— de Marian Dragomir —

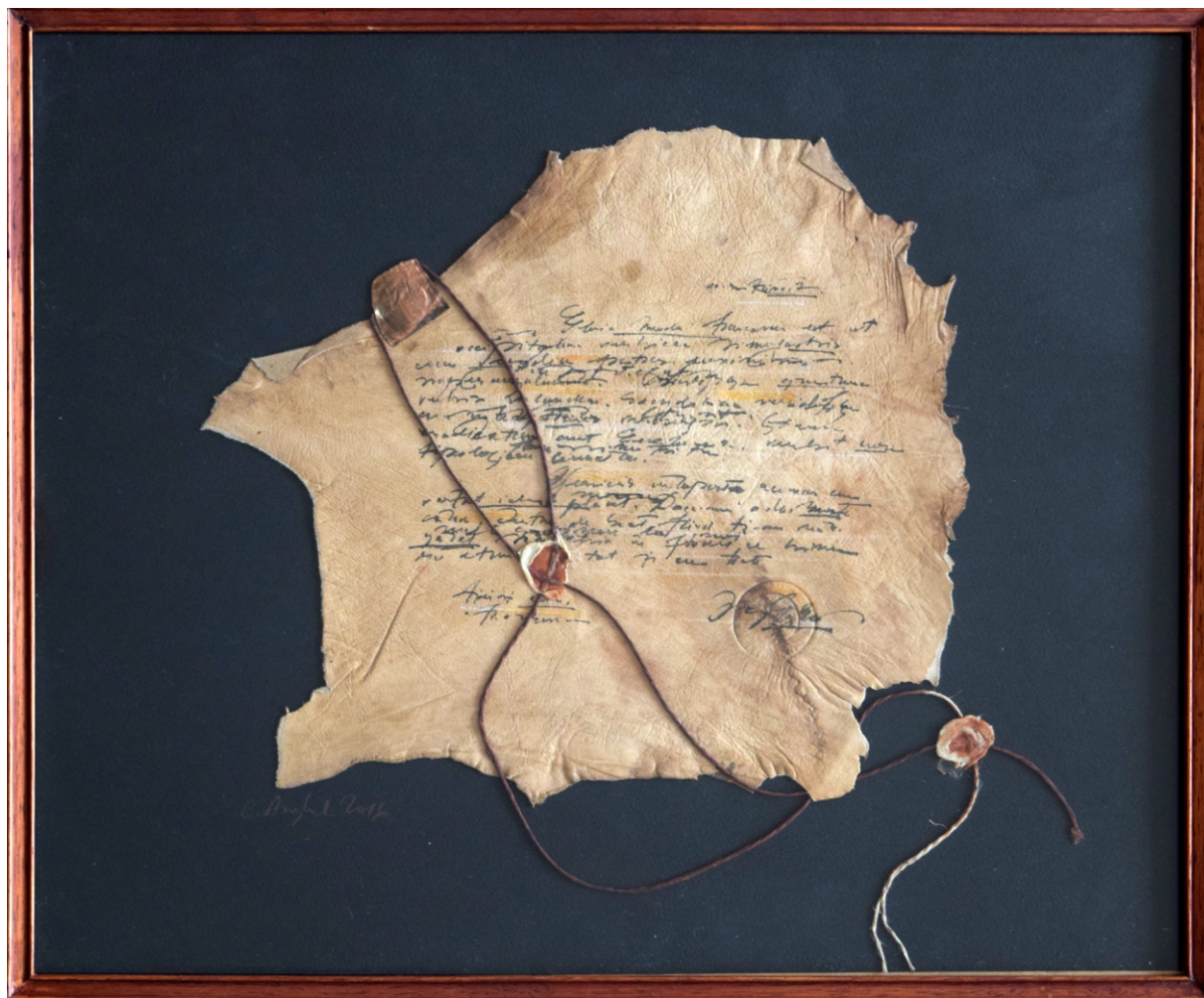

Miercuri, 31 martie 2021, se împlinesc 88 de ani de la nașterea lui Nichita Stănescu, poet nepereche. Afectiv, deși suntem în pandemie și starea de urgență pune stăpânire pe orașul Ploiești, îmi aduc aminte de Ploieștiul în sărbătoare găzduind Festivalului Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”. Orașul este prietenos și primitiv, iar primăvara mângâie cu blândețe trecătorii. Peste noapte, se schimbă ora și parcă ieșim dintr-un timp și intrăm în alt timp, Timpul Nichita, Timpul Nemuririi.

Gândul meu zboară spre volumele de început ale poetului, *Sensul iubirii* și *O viziune a sentimentelor* în care se trasează un univers auroral dominat de plăcerea grăirii, poeticul astfel se corporalizează. Este viziunea ce mă duce la imaginea parcului din centrul orașului Ploiești, deoarece este o lume a începuturilor în care

poetul ia act de propria lui conștiință, se bucură de existența sa, în care trăirea fizică coincide cu cea poetică. Viața parcului și a orașului devin siluete ce se răsfrâng în gândirea poetică corporalizată.

Festivalul Internațional de Poezie Nichita Stănescu serbează, fie prin prezența fizică, fie prin cea spirituală, comuniunea pe care o resimțim în versurile sale de debut, în care dionisiacul senzațiilor marchează impactul formelor fizice asupra conștiinței. Pentru Nichita Stănescu, perceput de mine, spațiul interior îl reflectă pe cel exteriorul, totul fiind plasat pe premisa ideii că exteriorul este extensia sinelui poetic. Ion Pop remarca acest fapt „Se poate spune că lumea obiectelor există pentru poet în măsura în care este în stare să provoace, să emită vibrații sau reflexe, ori să prelungească efectul dinamic-transfigurator”. (Ion Pop, *Nichita Stănescu – spațiul și măștile poeziei*, Ed. Albatros, 1980)

Scrisoare III – Cristian Anghel

Inedit Nichita Stănescu. Din laboratorul poetului

de Dan Gulea

Rolul criticului literar în perioada de început a comunismului este unul esențial; marile epurări din canonul artistic, întocmirea unui nou canon, „oficial”, rescrierea programelor școlare, elaborarea manualelor – totul se face, după 1948, sub atenta îndrumare a criticilor de partid, care devin rapid nume temute în lumea literară, de la Mihai Novicov la Ion Vitner sau Nicolae Moraru.

În acest context, unde critica, autocritica erau îndatoriri de partid, dar criticismul un viciu care putea fi pedepsit în ședințele de partid, era imperios necesar ca orice publicație să aibă rubrica de cronică literară, pentru îndrumarea adecvată a maselor; începând însă cu epoca de pseudoliberalizare a regimului, din 1965-1971, perspectiva proletcultistă asupra criticului începe să fie obnubilată de o perspectivă autentică, întemeiată pe valori estetice.

A s t f e l ,
c o t i d i a n u l
F l a m u r a
P r a h o v e i
(înființat în
1948) a ilustrat

în pagina sa săptămânală de cultură toate aceste transformări; pornit la drum de tineri de doar 17-18 ani, îndrumați de faimosul Manea Mănescu, viitorul prim-ministru ceaușist, au scris aici în perioada de început a „obsedantului deceniu”, pe linie de partid, autori precum Aurora Cornu, Valeriu Râpeanu, Valeriu Moisescu, Ioan Grigorescu, Vasile Nicolescu, motivați de idealismul specific vârstei; ulterior, la rubrica nelipsită de cronică literară, în a doua jumătate a anilor 1950, până la jumătatea deceniului următor, semnează aici, pentru perioade mai mici sau mai mari, în special autori „de la București”: criticul proletcultist Miron Dragu, istoricul literar Alexandru Săndulescu, editorul Mihail Gafița ș.a.

Cu aceste premise și în acest context începe Nichita Stănescu o rubrică de „cronică literară” la *Flamura Prahovei*; va fi „activ” foarte scurt timp, între 15 octombrie și 3 decembrie 1967, semnând 6 texte despre autori de diverse orientări – în

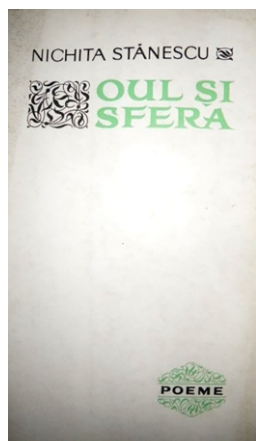
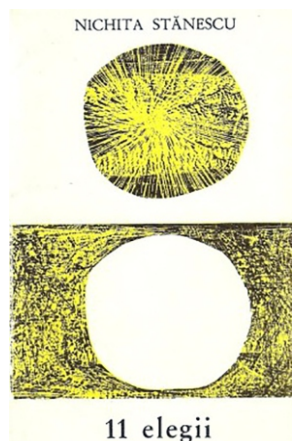
primul rând poeți: Vasile Nicolescu (pentru volumul *Parabola focului*), Alexandra Tîrziu (*Nu se poate preciza*), Florin Mugur (*Mituri*), Ion Gheorghe (*Zoosophia*), Marcel Mihalăș (*Nume*), dar și un prozator, autor al unui volum de eseuri publicistice (Eugen Barbu, cu *Măștile lui Goethe*). Poetul însuși, în volumul *Respirări* (1982), a adunat trei astfel de cronici, iar alte două (la Florin Mugur și Ion Gheorghe) au fost incluse de Alexandru Condeescu în postumul *Fiziologia poeziei* (1990).

Textul despre Vasile Nicolescu este inedit.

Interesant este și modul de acțiune al lui Nichita Stănescu: a publicat toate aceste texte, inițial, în *Flamura Prahovei*, apoi le-a reluat, pe unele, în alte publicații, adesea aproape imediat, cum este cazul cronicii despre Ion Gheorghe (pe 5 noiembrie 1967 în *Flamura Prahovei*, pe 18 noiembrie 1967 în *Cronica de la Iași*) sau al textului despre poetul minutelor de fericire, Florin Mugur: la 20 octombrie 1967 în *Flamura Prahovei*, la 25 iulie 1968 în *Gazeta literară*; pe altele, le-a reluat abia în volumul din 1982.

Alegând să înceapă rubrica de cronică literară cu Vasile Nicolescu, Nichita Stănescu aduce un omagiu unei personalități recunoscute a câmpului cultural prahovean; ocupând, până la momentul 1967, funcții importante în aparatul cultural al regimului (cenzor la Direcția Presei, șef de secție la Editura Pentru Literatură), Vasile Nicolescu (1929-1990) era recunoscut ca un spirit deosebit, debutând în ziarul politic al lui G. Călinescu, *Națiunea*, cu versuri (1946) și afirmându-se ca un renumit cunosător al liricii franceze contemporane, traducător al lui Desnos sau Eluard. În jurul său se va constitui, la 1948, și redacția culturală a *Flamurei Prahovei*, cu colaboratorii amintiți mai sus.

Textele de critică literară ale lui Nichita Stănescu au o serie trăsături importante pentru lirica sa, pe care le ilustrează și această cronică despre Vasile Nicolescu: vorbind despre alții, poetul se și dezvăluie, enunțând exerciții și momente ale laboratorului personal, ale lecturilor proprii (Malraux, Pound, Desnos, de exemplu), ale muzicii pe care o ascultă și – în genere – ale acelor

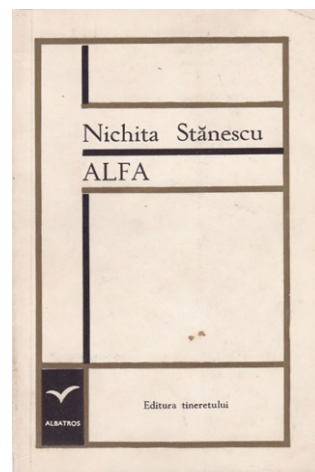
obiecte și fenomene care îl fascinează. Criticul Nichita Stănescu nu „strivește” poetul pe care îl analizează, ci îl înțelege conform propriilor retorte, punând opera respectivă într-un context (ce a mai publicat respectivul autor? cum a fost primit?) și utilizând un vocabular conceptual: „a pregăti o platformă lirică”, „opera de artă ca izvor al inspirației operei de artă”, „pericolul literaturizării”,

„punct de corespondență” – tot atâtea nexuri ce își pot găsi corespondențe în poemele sale.

Se adaugă acestora afinitățile (cu explicații mitologice) pe care Nichita Stănescu și le-a identificat în poezia lui Vasile Nicolescu: „hydra”, „nymphele” – personaje (uneori chiar în această grafie) de-a dreptul stănesciene – cu o mențiune specială pentru „unicorn”.

Cu atât mai mult cu cât această rubrică de cronică literară vine într-un context dificil pentru Nichita Stănescu (redactor în acel moment la *Gazeta literară*, viitoarea *României literară*): deși tocmai îi apăruseră volume precum *11 elegii* (iulie

1966 – considerat unul dintre cele mai reprezentative pentru poet) sau *Roșu vertical* (iulie 1967) și se bucura de o receptare deosebită, *11 elegii* apăruse cenzurat (fără „Elegia a noua, a oului”), iar poetul pregătea un alte două volume, *Oul și sfera* (noiembrie 1967) și antologia *Alfa* (apărută tot în noiembrie 1967), o modalitate pentru a publica, în fine, versurile cenzurate din *11 elegii*.

Cronica lui Nichita Stănescu despre Vasile Nicolescu (necuprinsă în nicio ediție de Opere sau în vreun alt volum) este și primul text al poetului pe care l-am identificat în presa locală; este un soi de „recunoaștere” – abia după *11 elegii*, de pildă – Nichita Stănescu putea să scrie și la Ploiești, în viziunea sistemului decizional local. Și este astfel rostul, în aceste zile ale festivalului „Nichita Stănescu”, cuprins de pandemia reducerilor administrative ce afectează în primul rând cultura, să lansăm o întrebare despre felul în care elementele de decizie ale zonei percep deschiderea către câmpul cultural și către valorile autentice.

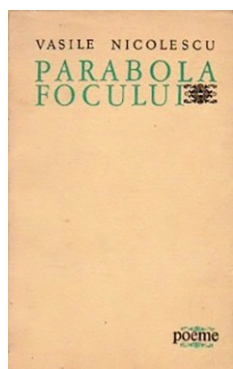
Oricum, numele lui Nichita Stănescu întâmpinase destule asperități pe plaiuri prahovene; un ultim exemplu: articolul „Cititorii și poezia” (semnat de Valeriu Rîpeanu, la 22 iulie 1962, în *Flamura Prahovei* – articol preluat de fapt din *Scânteia*, nr. 5593), despre o întâlnire între poeți și public, la Casa Universitarilor din București: „S-a arătat de exemplu că în unele poezii tipărite în ultima vreme descrierea proceselor tehnice, a mașinilor, a uneltelor, copleșește și întunecă prezența omului. Astfel muncitorul Marian Condrea de la Uzinele 23 August s-a referit în cuvântul său la câteva poezii despre oțelari, semnate de **Nichita Stănescu** – poezii care nu reușesc să impresioneze din pricina faptului că omul, cel ce supune și prelucrează metalul, nu apare în prim plan”.

Un mare explorator al metaforei „prelucrat” așadar de ciocnării epocii.

Nichita Stănescu, „Vasile Nicolescu, Parabola focului (poeme). Cronica literară”

în *Flamura Prahovei*, 15 octombrie 1967, p. 2.

La cel de-al patrulea volum de versuri, Vasile Nicolescu se află, după opinia noastră într-un punct maxim al poeziei sale, pe o înaltă platformă lirică pregătită minuțios în timp, rod al unor etape urmărite cu consecvență și discreție. Nu numai formularea originală a magmei lirice își găsește aici, în *Parabola focului*, o împlinire, ci însăși

viziunile capătă amprenta unui sistem de referință personal, trăit, irepetabil. Vom încerca să deslușim, în cele ce urmează, câteva dintre traseele mai importante ale acestei experiențe lirice valoroase, schițând totodată și câteva analize posibile asupra textelor mai dificile din volum, căci trebuie să notăm că Vasile Nicolescu practică adesea o poezie greu accesibilă lecturii fugitive, poezie care necesită reluări și meditație din partea cititorului.

Încă din *Liturghii negre*, volum de adolescență, nu lipsit de un farmec febril, cu tente suprarealiste, dar mai ales din *Enescu – suită lirică*, se putea vedea opțiunea poetului pentru obiectul de artă interpretat ca obiect al realului. André Malraux, în al său *Muzeu imaginar*, ciclul de studii de psihologia artei, remarcă descendența artei din artă, forța obiectului de artă de a sugera, de a inspira în continuare opere și obiecte de artă. Fenomenul, insesizabil la prima vedere, mai ales în aceea că sursa principală a inspirației artistice e realul, devine distinct când acest real începe să se filtreze prin geamurile colorate ale diferitelor culturi și în special ale diferitelor împliniri majore de artă existente în tradiție.

Opera de artă ca izvor al inspirației operei de artă este un alt mod de a interpreta tradiția artistică, de a o prelua. El dă mari satisfacții, dar în același timp, impune mari și dificile travalii, a căror chimie savantă, de o inextricabilă logică, cere retorte dintr-un material rezistent și un laborator amplu utilat cu cele mai neobișnuite piese, adeseori împrumutate celor mai opuse domenii de cercetare, aparent fără nicio convergență între ele. Aici nu spontaneitatea își joacă rolul în prim-plan,

ci meditația: nu tensiunea directă a comunicării, ci comunicarea prin simboluri și, în ultimă instanță, prin viziuni.

Mă refeream la volumul mai vechi al poetului, la *Enescu – suită lirică*, pentru că acum, când itinerarul liric al acestei poezii este trasat, putem vedea mai clar ce dificultăți au fost învinse, ce trasee s-au arătat fertile în această vastă întreprindere poetică. Există un pericol în această carte și anume pericolul literaturizării, pericolul unei interpretări în exclusivitate a muzicii enesciene, prin poezie. Or, hotărât, în *Enescu – suită lirică* aceste defecțiuni de concepție au apărut zonal și alături de calitățile relevante la timpul lor de critică, puteau totuși să azvârle unele îndoieli asupra formulei, îndoieli dezmințite prin volumul imediat următor[,] *Poeme*.

Obsesia muzicii – și nu numai a muzicii, ci a obiectului de artă în genere, în sensul în care Malraux, în studiile sale de psihologie a artei o definea ca punct genetic de artă și de obiect de artă – străbate întreaga lirică a lui Vasile Nicolescu, ca o linie de forță coordonând, voit sau nu, pe direcționala ei, toate structurile poetice. Evident, ea nu este unica obsesie a poetului, dar ea poate fi regăsită, aproape fără excepție, în fiecare piesă a volumului, într-o formă sau alta. Cu *Parabola focului*, însă, această obsesie a obiectului se transformă în însăși substanța cărții, după o căutare însumând, în timp, peste douăzeci de ani (*Liturghiile negre* apare în 1946), substanța fascinantă și plină de resurse în sine însăși, generând o operă de maturitate, fixată în planul artei majore.

Parabola focului își respectă titlul, adică are un sens unic, al cărui înțeles final se compune din toate piesele sale, circular. Este o parabolă modernă, a elementului filozofic din clasicitatea greacă, focul. Ea își înscrie opțiunea pentru «foc», pentru focul în care Vulcan își călește instrumentele, pentru focul în care fusese călit scutul lui Achile, cel gravat cu însemnele anotimpurilor, în fine, pentru focul ce purifică sentimentele de orice alogenie. Arhitectura savantă a acestei cărți amintește de tehnica componistică a lui Xenakis, tehnică circulară. Xenakis obișnuiește să își dispună instrumentiștii în mod circular, chiar printre spectatori, imprimând o mișcare de rotație sunetului, apropiindu-l și îndepărtându-l, în același timp, de auditor. Dispunerea concentrică a poemelor din *Parabola focului*[,] gruparea lor ritmică între

Lyrica magna

— de Danel Cristea-Enache —

Acțiunile fizice capătă, în lirica lui Nichita Stănescu, o rar întâlnită noblețe. Orice gest are, pe lângă simbolistica spre care se deschide, ceva magnanim și imperial. Când iubește, protagonistul este poet și poetul e propriul său personaj, supraînălțat de viziunea unui sentiment. Proiectat cu răsfățuri imagistice, dar contemplat într-o dispoziție melancolică, profilul feminin devine difuz, imaterial. O dată cu gestică amoroasă, nobilă, cavaleriească, statura celui ce spune „eu” și statura celei căreia i se spune, cu atâta tandrețe, „tu” se pierd într-o elegie abstractizată.

Elementele concrete de real își pierd

Urmare din pag. 4

temele generale, vitraliile unei clădiri prin operele de artă franceze și ultimă etapă, interpretările mereu pe timbru schimbat din Baudelaire, Pund [sic!], Spender [sic!], Lorca [sic!], Desnos, Char și Basschere [sic!], duce iarăși, inevitabil, la poemul de deschidere al cărții, la frumosul „Imn al soarelui”, interpretat la oboi, la poemul „Mozart”, executat pe un clavecin silabic, la „Corabia de sunete”, interpretat parcă la corzi și cimbală.

Vizual și auditiv, adeseori aflându-se în acel punct de corespondență între văz și auz, niciodată incantația nu ia aspectul cronic al muzicalității exterioare, al efectului onomatopoeic superficial. Ea rezidă îndeosebi prin acordul interior al metaforei, din viziunea acordată la ultrasunet, din propunerea unui perpetuu timpan aflat în memorie și a cărei imperceptibilă vibrație creează un halo suav metalic, apărând numai la lectură, niciodată la recitare. Fără să se refuze recitării, *Parabola focului* este, în primul rând, o carte destinată lecturii. Astfel, și viziunea stilizată prin deasa aluzie mitologică scapă. Bunăoară, în poemul intitulat „Cu numele tău...”, după opinia noastră, finețea aluziei s-ar risipi în recitare:

„Cu pielea hydrei din Lerna pe un șold am să vin,
sărind peste noapte și zi, peste vârfuri de munți,
de umbra pământului prins ca de-o întunecată
cometă prin spații,
desfigurat de lună, biciuit de zăpezile ei,
acoperind genunea cu numele tău.”

Sau cum e în poemul suav „Nympheas” (datat Musée de l’Orangerie, decembrie 1966):

„Ceremonii de astre, prohoduri florale

consistența, pe măsură ce cuvintele folosite și imaginile construite se corporalizează. Universul poeziei se deschide fascinator, cuprinzând realitatea și irealitatea, natura și umanitatea, traversate de o imaginație ce (con)topește.

La celălalt capăt, cuvântul densificat devine, din simplu suport al unui referent și vehicul al unei informații, un operator de limbaj. Trecerea de la nivelul prim al descripției/ invenției la cel al sondării propriilor posibilități generative se vede, limpede, dinspre **Necuvintele** înspre **În dulcele stil clasic**.

rotesc făcliile prin ceresul albastru al mării
glasul meu înstelează bolțile goale,
pasul tău trece peste moarte apusul și zorii,
Hesperide cu părul de aur, nymphale,
glasul meu așază-ntre stele portale,
pasul tău țese vitralii ca-n ziua-nceputului.”

Predestinarea lecturii, la o carte care aduce un prinos muzicii, poate părea cititorului neavizat, paradoxală. Dar „jocul secund” al lui Ion Barbu? Nu se impune cu necesitate numai la lectură?

Și mai avem un argument: Nu numai obiectul de artă, nu numai arta ca obiect dă impuls *Parabolei focului*, ci și refacerea pe viu a unui itinerar. După ce străbați din nou periplitul lui Ulise, altfel recompui *Odissea*. Or, Vasile Nicolescu a refăcut câteva din traseele inspirației sale, disculpând-o astfel de livresc, eliberând-o și fixând-o într-un sol real. Unicornul, din splendidul poem cu același nume, nu este același cu unicornul superbului gobelin și nici cel al lui Dimitrie Cantemir. Turnat în sonurile baladei populare, timbrul lui este călit de o flacără proprie artei, profund originală:

„Ah, unicornul cum înota,
soarele-n mări scăpăta
vântul pe mări vâjâia
ploaia ca plumbul bătea,
noaptea urlând se surpa
Și unicornul când înota,
gura-i în val sângera,
inima-i, clopot, bătea,
clopot ce-n val se spârgea,
ochiul de mări se-albăstrea,
trupul de spumă se-albea,
coama de nori se-nnegrea.”

Mihai SANDU

Demonii visului

De ce atât de noapte? De ce atât de somn și totuși atât de multe simțuri? De ce atât de inodor, incolor, atemporal și fără umbra frigului și a căldurii? Îmi aud răsuflarea cum sparge barierele nopții, însă freamătul pe care îl respir trece dincolo de respirație, mai departe decât suflarea însăși. Îmi amintesc destul de clar cum am adormit, cuprins de o liniște ostoită care nu se croise atât peste zi, cât o dată cu pătrunderea înserării. Apoi m-am lăsat cuprins de vraja somnului și am plutit, dincolo de timp și spațiu, în jurul lumii și al viselor. Sufletul îmi amorțise între cele două bătăi de secundă, iar inima continua să îmi pulseze viață acolo unde rațiunea încă mai era stăpână. Ceasul profund al nopții ticăia în umbra norilor, amețind într-o toropeală ce mirosea a pas de lup și a urlete de strigă desenate în fundul peșterii somnului de oameni. În zorii lunii, nori crenelați coborau pe șiroirea razelor palide acoperind camera ce servise drept pod peste stele.

Eram pierdut și totuși părea că tocmai mă regăsisem. Simțeam îngeri agitându-se prin piele, încercând sacadat să o miște, să îi facă sângele pârâu adânc de viață, ori, poate, ascunzându-se, căutând acoperire din calea dezlănțuirii visului, căutând un răstimp de regroupare. Îmi simțeam sângele fierbând static în cuibul minții iar simțirile își ieșiseră din fire căutând scăpare prin bolta creștetului capului.

Atunci mi-am dat seama că în jurul meu roiau pisici, zgâriindu-mi auzul de fiecare dată când străpungeau în salt norii care îmi dominau crepusculul mental. Era o dezlănțuire formidabilă de forme și de adâncimi care se căscău în fiecare secundă a visului dezlănțuit înaintea visării. Știam tot, percepeam freamătul și încercam să scap spunându-mi că nu poate fi aievea. Nici măcar frică nu îmi era, cuprins fiind de trăirea momentului întocmai ca un erou cuprins de fantomele câte unui iad pierdut de-acum în negura timpului. Fiecare ticăit al secundarului îmi răsuna ca un ecou de toacă înțepenit în ungherele cu ctitori adormiți ai unei catedrale inversate de spațiul timpului.

Atunci am auzit râsul, râsul acela fără alt ecou decât bătaia din propriul piept, alta decât scurgerea inimii, râsul acela izvorât de mult în colțul sufletului meu fetid, un râs venit din altă

viață care a spart bariera timpului pentru a mă îmbrăca pentru noapte. Am deschis ochii și mi-am dat seama că ei râdeau, râdeau văzându-se pe ei înșiși închiși ermetic, cuprinși de toropeala somnului, mai ermetic decât umbra nopții, adânciți în bariera dincolo de care nu exista liniștea unui somn neprihănit.

Am plutit peste o mare de fantasme care îmi furaseră chipul și îl ascunseseră în vârful unui corp ce nu se mai mișca. Parcă îmi simțeam deja scândura bătută, îmi auzeam deja bătutul de toacă. Limba mi se încolăcise încă dinainte de a începe gândul, iar brațele și picioarele căutau să devină aceleași, să se adoarmă că două statui înțepenite pe lângă corp. Amestecul de spaimă se transformase acum într-o vârtoare nesfârșită de râs, un râs pe care îl respiram, acum că auzul înțepenise și el dincolo de scurgerea timpului. Numai vocea nu era a mea. Îmi recunoșteam râsul, îmi recunoșteam tonalitățile și vibrațiile, îmi recunoșteam freamătul respirației... Dar nu eram eu cel care râdea, nu era nici altcineva... Iar pisicile brusc au început să zgârie pereții, căutând să caște ochii anafurii, căutând ploaia de agheazmă fără busuioc...

Norii grei erau străpunși acum de stele întunecate, găurile negre pe care nu le poate vedea nimeni, pe care le știm fără să le percepem, îmi cuprindeau acum neștirea. Și pluteam, atârnam, de tavanul ce devenise cer, pluteam peste o mare de aer fremătând și mă vedeam curgând peste secunde, pe patul ce înțepenise în timp.

Am văzut atunci cine erau pisicile. Le-am văzut colții spârți, rupându-se iar și iar și apărând din nou și reapărând după luni de dans peste cuvinte. Le-am zărit dincolo de timp și am realizat atunci – erau prinse în cea de-a doua viață, undeva la limita somnului, undeva dincolo de începutul visului și sfârșitul rațiunii. Erau ascunse în pereți și totuși erau aievea lângă mine. Pluteau și luceau lăuntric, în mii de nuanțe de negru... Le-am simțit pe toate ca în prima lor viață, rupându-mi câte un colț de suflet și rumegându-l și apoi înfigându-l în perete, într-o încercare de a găsi izbăvirea.

Mai târziu nu le-am mai perceput. În plutirea timpului zăceam, și sus și jos, pierdut printre marasmele unei camere cuprinse de paralizie, înghețată de o frică lăuntrică ce înnebunise pisicile prin pereți. Acel ceva care umplea acum încăperea

Marius Adrian RĂDUȚĂ

Imagini..

N-am avut deloc chef
să scriu acest poem...
Și totuși ți-am pus mâinile pe bisturiu,
Începând să trasez traiectorii
cu vectori inexistenți,
luând cerneala din cutia craniană a unui
scafandru,
mi-am dislocat pentru un timp asociat cu
moartea cuvintele...
În agonia sorții, am făcut mereu să uit
cu ce-mi încep firul ideii.
Și am ajuns să scriu romane de nimic.

Curativ

Coroană de spini, numește-mă Iisus, păgâne...
Himere sumeriene
vorbesc pe înțelesul zeilor,
Limbile de foc biciuiesc spatele gol de lângă
piatra de căpătăi,
Văile cusute cu liță, cicatrizate acum,
Fac planoare sinucigașe să nu decoleze,
Botezul focului pe muzică Rock,
Face totul să se rostogolească – roll –
Cărbuni pe vârfuri dezgolesc papilele gustative
rătăcite,
Fluturi monarh hibernează încinși,
Bat metamorfoza lui Kafka în procese tehnice,
Ninja tund perdeaua
zdrențuită cu katana,
Shinigami se simt dădace și
adorm la ropotul petalelor de cireș.
Tetrailes bahtalo!
auzeai printre bătaii de toacă,
Voiai să vezi cum e-n Infern,
Dar pe Dante nu-l găsești nici în al nouălea inel,
Răzbunător din sărăcie.

Măsurători

N-o să găsești bătaii de privighetori
unde au fost cântece de velociraptori,
Cezuri ceruite boltuiesc asfaltul,
iar pereți de rigips lovesc ciocanul în urechile de
lemn
surde ropotului de aplauze chimice,
Dezarmat, îngădui curățire cu apa din cristelniță,

Bună acum de supă primordială,
Infuzii de vitralii portretizează globule,
Infuzii cu mușetel immortalizează
masacrul floral cu celule
la umbră de mâncare,
Flow de delfini capătă începuturi de sirene,
căci ei sunt păpușari în masă și-aruncă cu-actori
pe scene,
Un mănunchi calm de mărar
seceră contractul luciferian,
cu cântecele de la început.

Artă

Contondent, prin cumal de ametist,
Formează precipitații difuze,
Observații sinucigașe
țin prăbușiri deasupra
mandalelor de la încheieturi,
Mistic, druizi leagănă
paturi de mușchi nordic,
Marițe dansează pe plânsul sirenelor Mușamaua,
Fistic sulfuric înmugurit,
captiv în piatră,
ulei pe planșă,
colțuri de-ale lui Michelangelo,
șoptesc marea la urechea lui Van Gogh.

Dulce mortar

Luna plângea cu gura până la urechi...
Moroi suspendați pe corzi,
Dansau călușarii la trapez,
Contorsionați
strigau florii,
Gărgăuni aplaudau,
Porumbei mergeau pe sârmă,
Sport extrem.
Shogunii dresau corbi,
Măști de ciumă cu
cioc alungit
duhneau a levănțică,
Miros dulceag – mortal,
Sărutări înțepătoare împânzeau glezne,
Alergatul desculț printre cioburi
adapă setea cu crevasele buzelor,
stropind ambrozie.

Urmare din pag. 6

crease găuri negre în tavan, înghițise cu nesăț bule de universuri în goana nesfârșită către visul meu. Îl simțeam privindu-mă cu un milion de ochi ce mă făceau pe mine să mă văd în somn. Au început să mi se întoarcă coastele de atâta aer, ochii au încercat să o ia la goană, capul mi s-a dat pe spate ca să simtă părul perna de sub el. Priveam fascinat un spectacol amețit și îmi simțeam corpul fremătând, cu toate că mișcările îmi erau mai înghețate ca oricând.

O răsuflare fără urmă de temperatură sacada în prea-plinul camerei mele, și încerca să mă absoarbă în propria-i gândire, ca pentru a vedea de ce sunt în stare. Îmi zvâcneau amintirile în inimă, iar vise nesfârșite, uitate în spargerea zorilor, se colorau în jurul patului în care mă priveam golit de sufletul plutitor. Cocoșii muriseră, undeva, în spatele cortinei nopții și nimic nu zgâria acum nepătrunsul. Eram doar eu, și păream să fi devenit un soi de ceva care vrea să spargă acum pereții unei încăperi în care întâmpinasem rezistență, în care cineva reușise să se urce pe valurile nopții și să își vadă propriul chip, îndrăgostit de neputința veacurilor trecute și cu gust de freamăt pentru zori. Trebuia să plec, trebuia să caut propria izbăvire acum, că izbăvirea îl lovise pe nenorocitul care își număra pisicile prin pereți și îngerii în buzunarul pielii. Simt cum o poftă demonică îmi cuprinde întreaga fire, o poftă să sfâșii trupul acela de jos, trupul acela care stă sfidător înaintea-mi. Acum, voi trage cortina și noaptea va deveni din nou doar un ochi neclintit al somnului.

Am deschis ochii. Eram eu, stând jos, pe pat, iar ceva se retrăgea din încăperea. Cerul se spărsese pe tavan într-o nouă facere a universului ce îmi umplea ochii cu o puzderie de luminițe amorțite. Înainte de a încerca să îmi mișc limba ce se prăbușise leneșă pe podeaua gurii, am remarcat poziția în care mă aflu pe pat și mi-am amintit subit ce văzusem plutind peste spaime – erau aceleași imagini... În cameră nu mai mirosea a pisici, iar îngerii îmi goneau de sub piele furnicându-mi liniștea nopții, pe când urechile îmi cuprindeau un țuit de tren ce tocmai a plecat din gară. Reușesc să mă ridic, într-un final, ca printr-o mișcare a vieții, trosnind din tot sufletul și întreaga rațiune și simțire. Abia apoi am observat finalul poveștii și sunetul de toacă mi-a revenit în minte. Draperia abia fusese trasă și se mișca, alene, se mișca, se mișca, se mișca...

Ana Lucreția NEDELCU

Don Quijotism

(LiterAnART)

Coborând în citadin,
Dis de dimineață la primul gong al răsăritului,
Mă luă parcă brusc,
Cu un simțământ de madlenă proustiană,
Un déjà-vu strident,
De inspirație spontană,
O anamneză cu iz puternic de desfătare
A memoriei îndepărtate, de stare.
Probabil, gândesc eu,
E din cauza rândurilor întortocheate
Ale Virginiei Woolf
Cu care mă răsfaț la fiecare ceas de seară...
Precum un elf...
Această poveste a libertății
Despre care Marii Clasici cântă în operele
judecății,
Fără de sfârșit și răgaz,
Traduce o odă cunoscută și nouă astăzi,
Un haz de necaz:
Fuga după o libertate pierdută
În era noastră bolnavă, pandemică, epidemică...
De neajunsuri ale trupului, ale sufletului și ale
minții...
Ei, mai-Marii Literați,
Își elogiau libertatea supărați
Printre rămășițele cutumelor sociale,
Ajungând, când și când la un liman:
Fie al disperării, fie al resemnării.
...Ce ți-e și cu acest simț al sedimentării...

Pașii mei grăbiți acum prin citadin
Îi percep pe acești titani singulari, paladini,
Ca pe niște profeți ai vremurilor eterne,
Cu ecouri puternice în existența mea de astăzi
Care cerne
Pași grăbiți pe care-i împing în asfalt
...Precum Quijote prevestea cu dragoste și
zâmbet
Imaginația creatoare a omului modern, searbăd.
Să fi fost acest Don o călăuză
A visurilor noastre contemporane?...
Sau doar un simpatic nebun,
Avid după o libertate utopică cunoașterii
umane?...

Continuare în pag. 9

Urmare din pag. 8

Astăzi, un Quijote insolit este fiecare ,
 Plin de ridicolul și ironia unei vieți încâtușate.
 Astăzi, ne luptăm cu maurii noștri interiori
 Direct din pijamale,
 Precum niște Cervanteși în Haimanale,
 Dar izolați în lupta fără de tăgadă...
 Caragiale a știut o grămadă...
 De umana cireadă
 Unde aventurile noastre
 Cad azi în luptă rând pe rând,
 Din fața unui ecran plat, șezând...
 Ne-au orbit morile de vânt
 De atâta suflu virtual, mărunț,
 În timp ce vântul subliminal stă restrâns
 La o șuetă cu gândurile, constrâns.

Virginia îmi spune seara
 Că memoria joacă rolul cusătoresei:
 Împletește fir după fir
 Și mânuiește ac după ac
 Norme similare ale trecutului fantasmagoric
 Á la Quijote folcloric...
 Cuvântul trâmbiță îndreptățit
 Printre pasiunile vădite
 În propriile-i mișcări ochite,
 Pictând eră după eră, specificul...
 Nu ne putem ascunde
 De trecerea timpului universal,
 Dar ne putem ascunde
 De orologiul din buzunar...

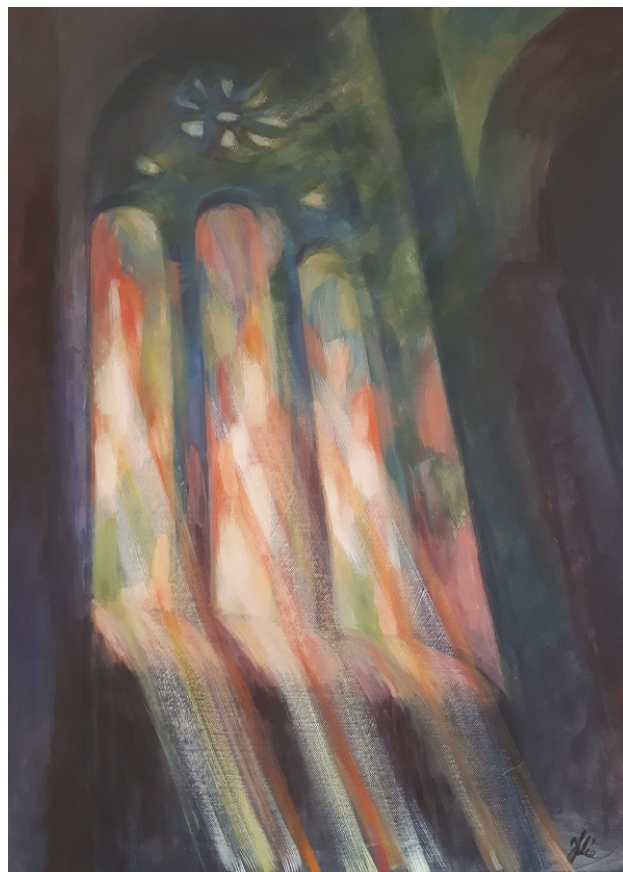
N-am părăsit încă quijotismul ascuns, subtil
 În încălcarea contractului social al lui Rousseau
 util
 Și tot scriem, perpetuu, despre libertate
 Sau mai bine despre lipsa ei de greutate...

...
 Meditând și gâfâind
 În arșița inspirației citadine din zori,
 O picătură de rouă
 Îmi cade pulbere la picioare,
 Dându-mi fiori:
 Pare o frântură din patima poetului quijotesco,
 Ce a extras, precum un chirurg,
 Esențe ale profetului burlesc,
 Ale cavalerului tristei libertăți
 A cărui durere
 Îi stoarce vers după vers sensibilități...

...
 Trecu o oră, iar eu tot în jurul cartierului

Mă preumblam înfocat,
 Călare pe șaua imaginației blocat,
 De unde mai extrăgeam
 Câte-o bătălie cavalească,
 Câte-o lacrimă woolfiană,
 Câte-un vers de cenaclu literar
 De dialecticiană.
 Citadinul pulsa în roua dimineții,
 Iar eu savuram gongul său matinal
 La o ceașcă de cafea, în susur diafan.
 O dimineată altfel, în care eu alesesem
 Să mă plimb la braț și la o vorbă cu Quijote...
 Timpul trecea în calote... sau nu...
 Răbojul minții mele arăta falnic
 Scurgerea totală a clepsidrei, năvalnic,
 Iar sufletul se acordase
 La pașii rutei mele literare duminicale...
 Ars de tot în timpul relativ,
 Căruia numai percepțiile îi pot ține socoteală
 tardiv.
 Eram și eu un Quijote ieșit la plimbare
 Și extras din încâtușarea realității copleșitoare.
 Puneam așadar la cale
 O evadare...

©LiterAnART-februarie 2021

Scurse de miracole – Mihaela Ilie

Departe de lumea înlănțuită, între Barbizon și Cobilița

— de Felix Nicolau —

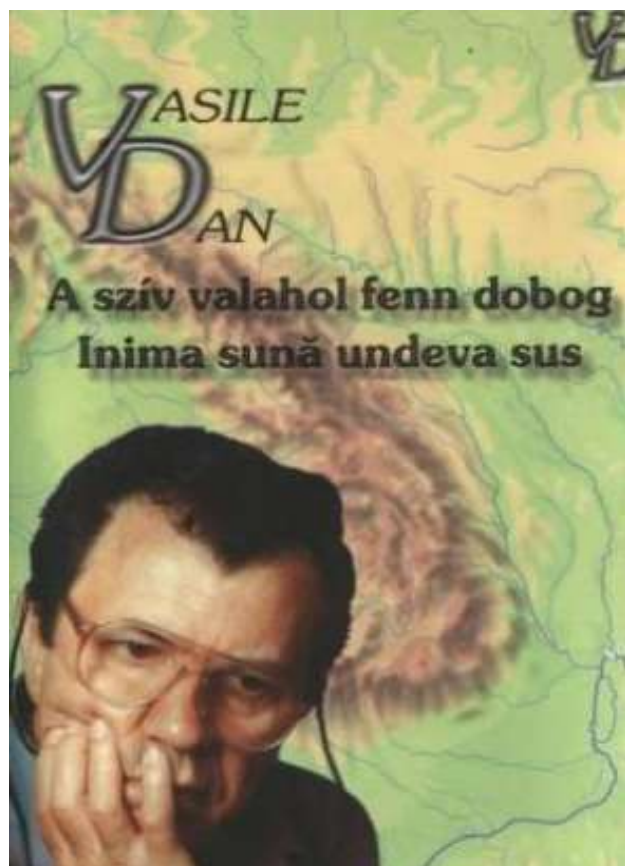
După volumul de poezie **Carte vie** (2003), în care erau de urmărit răbufnirile romantic-vegetale, în sensul de străpungere a conturului (v. Edgar Papu), Vasile Dan revine cu **Inima sună undeva sus**, Editura Amon, Budapesta, 2006. Este, de fapt, un volum bilingv, varianta maghiară fiind realizată de Gaál Áron. Există, așadar, și un titlu maghiar: **A sziv valahol fenn dobog**. Cartea este o selecție din trei volume de anterioritate: **Arbore genealogic** (1981), **Pielea poetului** (2000) și amintita **Carte vie**. Se poate vorbi, carevasăzică, de un volum reprezentativ pentru creația optzecistului arădean.

Un prim ciclu se numește **Muza în noiembrie** și conține o poezie scurtă, condensată și aplecată asupra ingenuității cosmosului mic: „Măinile înspumate,/asemeni crengilor primăvara,/atârnă din somn,/precum cornițele melcului inocent,/precum antenele melcului inocent” (**Interregnuri**). Și **Cap sculptat** practică devierea de la axa principală a „tabloului”, urmărind semnificația ascunsă a marginalului:

„într-un colț, într-un ungher umil al curții interioare de flori/stătea decapitat, desăvârșit integrat în mediu:/în jur boschete lemnoase/de trandafiri, arse de ger,/în care se sfâșia mătasea/unei Luni de iarnă etherice./Stelele aruncau niște ochi/cerești/și pașii tăi asurzitori (parcă în memorie)/scârțâit de zăpadă.//Cum a ajuns acolo? te întrebi.../Fiindcă ce reprezintă el,/descoperi acum cu uimire”. Oarecum atipică pentru generația '80 această poetică a detaliului relevant. Retoricii i s-a tăiat gâtul, spectacolul este decent, fără focuri de artificii. Tot așa, sunt evitate abstracțiunile și filosofarea etalată. Ca în poezia lui Romulus Bucur, are loc o translare a sensurilor adânci între obiecte concrete și gesturi precise. Cu diferența că lui Vasile Dan îi place să poetizeze *en plein air*, să observe ființele în mișcare și obiectele dispuse în perimetre generoase.

Un alt filon al acestor poeme de tinerețe este ermetismul barbian comprimat până la dimensiunile și sclipirile unui haiku: „Dimineața într-un ou Cerul,/iar vremea o pasăre cântătoare/pe care, din când în când, o asculți” (**Panta rhei**). Eforturile de a găsi un corp pentru o muză autumnală au ca efect o dramatizare, o punere în scenă în genul lui Emil Botta. Acolo, în **Întunecatului april, Craiul amurg** făcea ravagii sângeroase; aici doar înscenarea este identică, substanța fiind blagiană: „Ascultă: unghia crește, crește în carne/ca o vâslă în apă.//Pasărea înroșind pereții crepusculului./Femeia, neștiutoare, albind cămașa bărbatului/în acest acid matinal” (**Întotdeauna un așternut**). Evident o poetică retro, a sensurilor grave, modernizată însă de expresia simplă și de colecționarea gesturilor aparent mărunte: „Dar/în fața casei nu mai ardea nici o piatră, ci doar o Alee/din mozaic alb-negru, ca o tablă de șah, pe care,/cu câtă sfiiciune,/îți inviți acum musafirul” (**Reverie acasă**).

Vasile Dan nu este un poet al citadinului. El deplasează o sensibilitate orășenească în cadru rural. Percepția lui, filtrată de acumulările culturale, ridică peisajul la nivelul simbolului: „In spatele Grădinii era o apă plumburie,/peste ea nu

sărea nimeni./Doar vântul își descărca/sacii umflați, din șosea,/din vișinii sângerii, în floare, ce petreceau/malul” (**Grădina adormită**).

Apropierea de Blaga se vede și în sesizarea germenilor unei apocalipse expresioniste: „Într-o grotă a aerului seara am văzut stârvul luminii./Apoi o cruce cât o pasăre oprea vântul” (**Poemul de la Cobilița**). Poemele sunt calme, curate, în general cu o unică ieșire din cadență – suficient însă pentru a semnaliza ceva uluitor. Urmează reintrarea în cadență ori sfârșitul poemului: „Ajungi, pe neașteptate, la locul știut./Te luminezi./De pe creștetul tău se scurge în șuvoi/o ploaie mărunță, rece și deasă./Îți place. Te răcorește. Te spală./Cineva te strigă din spate/deși tu îl vezi înainte” (**Drumuri în cruce**). Posibil ca tinerilor poeți să li se pară prea gravă, prea încărcată de sugestii adânci această poezie. Noroc cu simplitatea scrierii care, fără să fie seacă, răscumpără artisticul și-l mântuie la nivelul obișnuitului: „Locul unui foc stins/e mai rece decât orice/s-ar putea măsura/cu orice” (**Oră**).

Alt aspect caracteristic este înregistrarea sonurilor discontinui, a izbiturilor stranii *ca absentă*. Lucrăm cu numere și realități negative. Suntem în zodia *lipsei*: „Sângele tău nu mai lovea nisipul/trupului” Apare perspectiva reflectată, ca în oglindă. Ulteriorul se proiectează în anterior și poetul observă strania translație spațială ca și cum ar fi un *Ianus bifrons*: „Uite/te văd înainte/fiindcă mă urmezi” (**Inima sună undeva sus**).

De la vederea simultană înainte-înapoi, se pătrunde pe tărâmul religiosului culturalizat. Descoperim aici un fel de *auctor otiosus*, care a dat legile facerii textului, după care s-a retras în cerurile înalte ale bibliotecii. Revine doar intermitent, pentru a înfiera nerespectarea legilor originalității: „Nu vă bate pe voi Dumnezeu?/În timp ce vorbea își arăta/gingiile goale/ca ale unui sugar./Obrajii supti./Fruntea netedă/scăldată de broboane infime./Nu vă bate pe voi Dumnezeu?/repetă în mână cu Biblia/pe care o arăta tuturor/ca pe o Lege/de Autor” (**Legea de Autor**). Un poet religios în sensul deplin al cuvântului nu vom găsi. Dar religiozitatea este disipată la toate nivelurile textului acesta unitar ca expresie și mesaj. Apocalipticul stă să izbucnească la intersecția litotei cu hiperbola: „Deasupra străzii,/peste ea,/în mijlocul ei,/de-a lungul ei,/posedând-o absolut,/apropiindu-se/o uriașă pasăre neagră./Și acolo/un cântec

subțire/jos/prin canal” (**Ideea**). Pendularea între minimal și impozant, fentarea abstracțiunii exact când ea credea că a reușit să infesteze textul, fac ca cititorul să nu abandoneze lectura în favoarea privirii cartierului de la balcon.

De ce mi-a plăcut volumul acesta? Pentru că nu exagerează, dar nici nu însiropează, nici nu șochează, nici nu dă lecții. Un fel de nici prea-prea, nici foarte-foarte. Mai că suntem în preajma mediocrității, ar mormăi cititorul ager. Tocmai aici este farmecul – să știi să faci din aparenta *mediocritas aurea*!

Și iarăși importantă este mereu prezenta polarizare care, în mod paradoxal, tensionează, dar și relaxează: „Într-o fântână săpată în sus/într-un nor de marmură/privești îndelung ca-n ochiul/unui copil” (**Dis-de-dimineată**). Bine stăpânite tehnicile climaxului și anticlimaxului, ele asigură umanizarea unui mesaj elevat nu atât ca expresie, cât ca sens. Confesându-se, (destul de rar), poetul se „acuză” de profunzime: „Doamne tu știi în mine sunt prăpăstii mai adânci decât în afara mea” (**Mesa**). Spun *acuză*, pentru că, deși suportă greu superficialitatea lumii, el nu se revarsă în imprecăție ori sarcasm, ci practică un evazionism inteligibil și naturist. Cu alte cuvinte, Vasile Dan ecologizează lumirea pe care este forțat să o suporte. Răbufnirile și dezamăgirea sunt îngropate în sine. Imaginile prind coloratura apocalipticii post-textualiste: „Sapă o groapă în întuneric./O luminează o căptușește pe dinăuntru/cu propria-i carne” (**Om al alb**). Căderea în sinele căptușit cu carne, visceral, este rară. Chiar și în ciclul intitulat **Jurnal intim**, găsim aceeași evadare în parabolicul extravilan. Uneori, reliefurile pare o recuzită teatrală, modelabilă după necesități: „crește un deal în plină câmpie tocmai acum/precum cerul l-ai face sul/înaintea picioarelor tale” (**peregrin**). În același decor post-uman se consumă drame ale speciei, filmate în așa fel încât senzaționalul să se disipeze în sunete și culori tandre, delicate: „un animal care plânge/iar lacrimile îi îngheață repede/împrăștiindu-se peste tot/pe frunze uscate/în iarba roșie, arsă/de frig” (**un animal care plânge**).

Dezavuarea poeticii stridenței face ca expresionismul blagian să se topească, repede curgând de-a lungul unui scoc ce-l revarsă undeva între dealuri dintre care izbucnesc viituri odată la zece ani. În rest, pace, contemplanție și dibuiri pe verticală, între apogeu și hipogeu.

Ioana Diaconu

Odă femeii

Femeia... orhidee miracol al lumii, desfătare și-a vieții cheie...,
fascinant mistral puterii și vrerii cu vraja-ți de mimoză și fee...

Taină magică – ce pruncu-i, omul și florile adapă cu: aeru-i blând, căldura privirii, lumina blajină și apă...;

Frumoasă tinerețe zburdalnică, plină... ca „Oda bucuriei”...

umedul ochi al iubirii, tandreții, gingașei...
duioșiei...;

Glasul gândului mobil, frumos, drept... mult cuminte

la cari fructu-i adorat mereu să ia atent și bine aminte...

Intuiția supremă, aleasă, aievea a verbului „a fi”...
icoana dăruirii totale, ferma dorință de-a găsi aprioric perechea ideală transcendenței la prezentul continuu
între zămisirea deosebită, armonioasă a vieții-n incontinuu...

Leoaica feroce când pui-i plăpând, nevolnic își apără...,
cu ochii plini de scânteii în care lumina cremenii scapără...

Lira și harpa intonând un duios și dulce lied...,
leabă albă – maiestosoasă regină pe-oglină apei plutind...

Mândria imanentă cu deplină-i valoare falnică, sublimă...

ori marea de platină izvodită din întinderea-i calmă-n lumină...

Puterea-i nebănuită, tenace și fermă spre ținta și crezul speranței...,
voința dâră de-a menține sau inversa sensibilul ac al balanței...

Femeia-Mamă e întâia școală unde vrem, nu vrem învățăm:

ce, cât, cum, când, și cui în viață cu iubire să dăm...!

E înalta pravilă a eticii neamului meu, și-acestui pământ...

vița inteligentă, măreață, biruitoare zămislită și

ivită cu îndurat din

pântecu-i Sfânt...

E zborul ager, vulturesc, fervent, vizionar,
entuziast al iubirii,
al muncii, realizării, cumpătății, înțelegerii și înțelept al unirii
Norocul statornic, ferice din care însetații lumii se-nfruntă...,
uitând, să mulțumească..., iar ea de zâmbește cu inima frântă...

E sensibilă, trainica struna violei ce cântă și încântă,
hieratica împletire a gândirii utile cu imnul muncii-n trăire și nuntă...
El lorică și scut contra răutății, minciunii corupției și urii...
dictate de gelozia, lăcomia... în dezacord cu hărnicia și logica gândirii...

E țință înțeleaptă, răbdătoare la care vine mereu pruncul și omul
să-i arate împlinirea, bucuria din suflet... amarul ori golul...
găsind oricând îngăduință, alean, sprijin, dojană... și sfat...
îndemn, curaj, avânt... și elixirul puterii „de-a învinge” mult căutat...

Femeia-i izvorul puterii spre ținta ideală măreață a-implinirii
stimulul al voinței și averii întru înnobilarea vieții fiecăruia și-a trăiri...,
dar mai presus de toți și toate exoterica, fermecătoarea permanentă cheie...
Ea fiind generatoarea ciclului vieții menținut să nu se-ncheie...!

Dar... ce nu-i femeia, mama, oare...?! Auroră, bucurie, făclie...
dăruire, noroc, sudoare, rază de soare, inel, nădejde, omenie...

Toate câte-s în lume si-au să fie... ori puteau a fi și nu ce...! nu-s

Între mulți ani femeie...tu a lumii cheie cu sănătate, noroc, bucurie...!
cu sănătate, prosperitate, noroc, succes și bucurie!

Femeia-i zbor înalt vulturesc, fervent vizionar și

apărător al iubirii...
 hărniciei, realizării, cumpătării, toleranței
 înțelepte și sincerei uniri...
 E norocul statornic, ferice din care însetații
 istoviți se-nfruntă...,
 uitând a-i mulțimi... dar ea le zâmbește cu inima
 frântă...

Femeia-i struna simțitoare, receptivă a violei ce
 cântă și-ncântă...
 hieratica împletire a gândului util – drept „Imn al
 muncii-n trăire și nuntă! -
 Lorică și scut contra relelor „Celor șapte păcate”,
 a vendetei și urii...
 dictate de trufie, lăcomie, invidie opuse onoarei,
 probității... și firescului gândirii...

Femeia-i răbdarea, încrederea, ideea la care vin
 pruncul și omul
 să-i arate creația, opera, succesul, bucuria,
 tristețea din suflet... ori golul...
 la ea gășind oricând îngăduință, alean, dojană,
 sprijin, bun sfat,
 îndemn, curaj, îndrumare de-a învinge stavile...

elixirul mult căutat...

Ea-i izvorul viu, bun, dătător de putere întru
 înnobilarea muncii, trăirii,
 simbolul dorinței, voinței și râvna spre ținta
 ideală a împlinirii...
 dar mai presus de toți și toate e fermecata,
 ezoterica cheie...
 și-unica guvernatoare-n ciclu perpetuării vieții
 omenirii dependente

Dar ce nu-i femeia, oare? E dăruire, noroc, tărie,
 iubirea ce îmbie, să nu se încheie...
 sentiment, trudă, caznă, sudoare... visare, zi de
 april, mărinimie...
 inel, ilustre aspirații, vigoare, busolă și cicero,
 bun cuvânt, mină zglobie...
 Toate trăirile lumii... cari nu -încap în cuvânt...
 ori puteau a fi... și nu e... nu-s...?

Întru mulți ani Femeie-orhidee! Mult noroc și
 sănătate,
 bucurie, cântec, joc și poezie... de la Domnul să
 ne fie...!

Grațiela AVRAM

Tu

Ai zburat în neant
 Aducând zărilor mai aproape
 De ochiul meu viu
 Ce se scaldă în scrumul zilei
 Te simt în jurul meu
 Contopind visele și îmbrăcându-mă în alb
 Cu o boare diafana de idei spălate de sufletul
 nopții
 Visele devin realitate
 Doar pentru visători.

Sufletul toamnei

Biserici înmuiate în sufletul toamnei
 Zidesc în mine înțelesuri hieratice
 Lumina e oarba
 Întunericul e viu,
 El vede adâncul luminii.
 Eu caut o poarta
 Adâncă

Să -mi deschidă absolutul privirii
 Să mă zguduie din temelii
 Să mă reclădească pe alte idei
 Mai aproape de absolut.

Imperfecțiune

Crede-mă ,perfecțiunea e doar o iluzie
 În realitate imperfecțiunea e totul.
 Să știi că ai o cale e esențial,
 Tu clădești pas cu pas viitorul
 Prin prisma unui trecut deja apus.
 Tu ești drumul.
 Mergi pe cărare conștient că ești imperfect,
 Lumina apare în zori.
 Doar când întunericul moare.
 Mergi spre lumina
 Nu te mai încovoia suflete, de durerile lumii,
 Renunță la ego,
 Fii tu!
 Învelește-te în soare
 Și vei fi una cu el.

Atitudinea de zi cu zi, schimbarea și nevoia de identitate urbană

de Ivone-Marlen Scărlătescu

De mică eram specialistă în arta scotocitului, acum continui să fac acest lucru, reflectând și întrebându-mă: ca ființe, identitățile noastre sunt unice, unic ordonate în propria noastră moștenire genetică. Oare de ce oamenii nu mai sunt interesați să-și construiască propria identitate? Ei rămân cu cea moștenită și viața cu sens a individului e sărăcită. Ce moștenim? Aceea identitate imprimată generic, cea geografică, mândria de a fi un „-escu”, cam tot ce dau valoare unei cărți de identitate, unei proprietăți, unui cont bancar. Oare ne e de ajuns? Primim, preluăm de la familia noastră dar nu mai plusăm nimic? Ciudat, nu-i așa? Oare ce ne motivează să ne simțim datori, să adăugăm o valoare, una cât de mică?

A da valoare locului unde trăim înseamnă în primul rând a investi și a ne îmbogăți pe noi. Prelucrarea și valorificarea obiectivă, critică dar mai ales selectivă a cine suntem, de ce suntem într-un anume loc și de ce acționăm într-un anume fel, înseamnă să oferim valoare statului nostru uman.

Mai păstrez de la bunica, poze cu ea tânără, din timpul pensionului. Mai păstrez și-un însemn, cum că ea ar fi făcut parte dintre infirmierele școlite, apoi voluntare, în Marele Războiu de acum 100 de ani. Estimez că avea 15-17 ani când au fost făcute fotografiile. În spatele hârtiei scorjite se pot deduce însă mult mai multe: să faci voluntariat la 15 ani pregătindu-te pentru un război și totodată să fi liceeană „tunsă à la garçon” în Ploieștiul acelor vremi, erau îndrăznești și schimbări majore în mentalitatea unei femei, unei familii dar și a unei populații dintr-un oraș care începea să se dezvolte, care devenea încet, unul cosmopolit. Și la fel, să te îmbraci în costum național, să-l porți cu

naturalitate și eleganță, punându-l în valoare e un alt aspect identitar pe care orașencele l-au preluat în perioada începutului de secol chiar de la capul încoronat al acelor vremuri tulburi. Pozele, nu numai că au expresivitate și îmi arată trăsături dragi dar îmi trimit și un mesaj de la distanța unui secol: gesturile mici de curaj - schimbări majore în mentalitățile acelor vremuri. Așadar dintr-o fotografie, arc peste timp - sintetizez că eu înglobez schimbările orașului în care trăiesc *ai mei* de peste 6 generații. Sunt fațeta contemporană a celui Ploiești pe care l-au locuit și mai ales i-au acceptat transformările succesive de la un târgșor cu 15.000 de locuitori la un municipiu cu peste 250.000.

De ce fiecare are nevoie de identitate urbană?

Vintilă Mihăilescu, într-un interviu, spunea că primul lucru pe care-l face cineva care schimbă locul este să-și schimbe ușa/poarta/încuietoarea. Noul venit, începe conviețuirea definindu-și și delimitându-și clar spațiul *eu - ceilalți*. La început, dincolo de ușă este terenul celorlalți; ceilalți însemnând „voi”. Dacă mentalitatea lui nu evoluează, spațiul public rămâne în percepția sa unul străin, doar *al vostru* și nu... și *al meu*. Educația, comunicarea corectă și integrarea, cele făcute evident fără prejudecăți, aduc în mod concret spațiul public de la „al vostru” la „al nostru”, acel loc unde deja noi suntem participativi, păstrători, părtașii unei comunități.

Tot bunica mea spunea, în glumă firește că fiecare vede orașul sub diverse forme și-și are

Lucrețiu Pătrășcanu – 120 de ani de la naștere (III)

— de Ion. Șt. Baicu —

Interesante și palpitate au rămas amintirile lui Lucrețiu Pătrășcanu cu privire la participarea sa la... preliminariile actului de la 23 August 1944; el va declara imediat după săvârșirea evenimentului: «Toate lucrările pregătitoare ale răsturnării de la 23 August s-au desfășurat sub teroarea bombardamentelor aeriene și a urmăririlor gestapoului și ale siguranței române» și «În pregătirea lui 23 AUGUST s-au ținut trei ședințe la Palat – cel regal – sub președenția regelui MIHAI»; el va adăuga: «Problema spinoasă era cum să intru în Palat», fiind adus noaptea de la Poiana Țapului de lângă Bușteni: »Folosind o mașină a PALATULUI cu un șofer de toată încrederea, am trecut de primele gârzi», apoi, de aici am ajuns unde trebuia: «Ședințele aveau loc în apartamentul personal al regelui din chiar mijlocul PALATULUI» și se desfășurau, de regulă, «până la orele 3 și 4 dimineața» - Vezi «Cum s-a pregătit Actul de la 23 AUGUST», mărturisire a lui Lucrețiu Pătrășcanu, apărută în numărul special din 23 August 1945 al ziarului «ROMÂNIA LIBERĂ»; se va relua în volumul Scrieri, Articole și Cuvântări.1944-1947, apariție în 1983 la București.

Să subliniem că, în adevăr, contribuția lui Lucrețiu Pătrășcanu la răsturnarea de la putere în stat a tandemului antonescian a fost importantă, secundul său fiind atunci Emil BODNĂRAȘ, care se ascundea sub pseudonimul de «Inginer Ceaușu» - cel ce, împreună cu alți doi colegi, îl înlocuise de la ducerea P.C.d.R. pe profesorul de matematică Ștefan Foriș; se știe că Lucrețiu Pătrășcanu a fost investit cu portofoliul de ministru al justiției în primul guvern democrat condus de către generalul Constantin Sănătescu. Și încă o precizare însemnată: el fusese autorul proclamației, pe care regele MIHAI I a transmis-o, în seara zilei de 23 August 1944, la Radio București; ea anunța ieșirea țării din războiul antisovietic și alăturarea ei taberei Alianței Antihitleriste: S.U.A., Marea Britanie și Uniunea Sovietică. În context, Lucrețiu Pătrășcanu va conduce delegația noului guvern român pentru semnarea, la 12 septembrie 1944, a ARMISTIȚIULUI dintre țara noastră și Națiunile Unite la Moscova; în realitate, convenția a depășit,

însă, cadrul unui simplu armistițiu, devenind un veritabil dictat, adică un instrument în mâinile sovieticilor pentru a-și impune voința de dominație în România și «față de care Marea Britanie și Statele Unite ale Americii nu au schițat nici un gest de dezaprobare» - se arată în manualul de *Istoria Românilor*, publicat în anul 1995 la București: Vezi și opera citată de acad. Florin CONSTANTINIU.

În calitate de ministru al justiției, Lucrețiu Pătrășcanu a făcut parte, în continuare, din guvernele conduse de premierii Constantin Sănătescu și Nicolae Rădescu, de asemenea și din cabinetul procomunist în cap cu «tovarășul de drum» doctorul în drept Petru Groza – președintele organizației «Frontul Plugarilor»: era în data fatidică de... 6 Martie 1945. La puțină vreme, sub oblăduirea noului executiv vor lua ființă așa numitele «Tribunale ale Poporului». În context au fost judecați și condamnați pentru săvârșirea unor «crime de război» numeroși «funcționari superiori de odinioară și membri ai guvernului ANTONESCU»; în calitate de procurori au pledat persoane de tristă amintire azi, printre care și Alexandra Sidorovici, soția vestitului priceput în manipulare Silviu Brucan. Să semnalăm că deja au izbucnit dispute interne în conducerea P.C.d.R., evident pe primul plan situându-se «Cazul Pătrășcanu»; se va evidenția, îndeosebi, cu prilejul Conferinței Naționale a P.C.d.R. din 16-21 octombrie 1945, ținută în sala de festivități a Liceului «Mihai Viteazu» din București: la plenara din finalul conferinței, luând cuvântul, Lucrețiu Pătrășcanu îi reproșează noului secretar general, Gheorghiu Dej, lipsa de încredere în persoana sa, considerând-o drept «o rămasășă burgheză» cu «încurcături teoretice». Și încă ceva: având neta convingere a superiorității sale în domeniul pregătirii teoretice, cel atacat se apără, spunând că, în aparență, șeful partidului «confunda a fi intelectual cu a fi burghez»; în realitate se declanșase operațiunea «PĂTRĂȘCANU» - o dovadă fiind și următoarea: în timp ce, la un miting, demonstrații rosteau în cor «Pătrășcanu – Pătrășcanu», rivalul din prezidiu se va irita și va apostrofa cu sintagma

Urmare din pag. 15

amenințătoare: «Mama lui, Mama lui», ce «TUPEU»! – se pare că a adăugat imediat cel ce se caracteriza prin «fragilitate» în pregătirea teoretico-ideologică în opinia lui Ion Gheorghe MAURER - ne informează, în opera citată, istoricul Adrian CIOROIANU și specialistul în politologie Lavinia BETEA în evocarea dedicată în 1995 fostului premier al ROMÂNIEI.

Istoria, se cunoaște, apare uneori... ironică – scrie același Adrian CIOROIANU – iar urmarea Afacerii Pătrășcanu a fost, în adevăr, pe măsură: ales deputat de Arad în urma alegerilor... truate din 19 noiembrie 1946 - deși criticat pentru atitudinea lui cică naționalistă - Lucrețiu Pătrășcanu dispunea de popularitate în ARDEAL, mai ales că el declarase, la un moment dat, la CLUJ, «mai întâi eu sunt român și apoi comunist», cuvinte cruciale, dar și... dăunătoare pentru tragicul lui viitor în România, tot mai supusă Imperiului de la Răsărit. Semnificativă va fi, însă, cooptarea lui Lucrețiu Pătrășcanu în delegația țării noastre la Conferința de Pace din 1946-1947 de la PARIS. Numai că, în anul 1948, el va fi acuzat de renunțarea la «lupta de clasă», dar și de

complot alături de un grup format din soția sa, Elena Pătrășcanu, din Belu Zilber, Lena Constante și Harry Brauner; el avea să fie arestat și supus unui regim de cruntă detenție, iar după un simulacru de proces, în 1954, va fi executat în incinta închisorii de la «JILAVA». O remarcă: «Probabil, Lucrețiu Pătrășcanu nu a înțeles niciodată că, în apriga luptă pentru putere, ce va începe imediat după intrarea în legalitate după 1944, poziția sa era, pe zi ce trecea, mai fragilă mai întâi datorită propriului statut de intelectual, suspectat a fi, printre contemporanii săi, the most independent, apoi pentru că imaginea lui distona cu reprezentarea tip a liderului de partid, pe care îl servea. Pătrășcanu era, cu siguranță, un foarte bun orator, iar cuvântările sale de la CLUJ, precum cea din 11 iunie 1946, au cucerit o bună parte dintre etnicii români de acolo, speriați de rapiditatea cu care unii membri ai minorității maghiare, dintr-un instinct de conservare pervers, treceau de la radicalitatea de dreapta a ideologiei hortyste la cea de stânga, venită odată cu armata roșie în România»; în procesul intentat, el, de, altfel, fusese acuzat și de SOVINISM – cf. op.cit. de Adrian CIOROIANU

Atitudinea de zi cu zi...

Urmare din pag. 14

propriile sale repere: locurile pe unde trece în fiecare zi și ceea ce crede el că este important: unul te va îndruma, spunea ea, după biserici, altul după birturi și braserii, altcineva a reținut doar magazinele importante, altul după ieșirile/barierele orașului. Acest lucru este valabil și azi chiar dacă acum ne orientăm după hărți google sau poze din satelit. Dacă vrei să verifici acest lucru, vă rog, întrebați un șofer de taxi. Așa înțelegem că de fapt clădirile și străzile nu au doar o funcție geografică, ele au și o funcție culturală, ne arată cum funcționează memoria colectivă, ne spun care ne este moștenirea și desigur ce repere dau valoare a ceea ce lăsăm în urmă.

În afară de străzi, case și locuri, de personalitățile - reper, pentru formarea unei bune identități urbane avem nevoie de miturile orașului ca și de un cumul al amintirilor noastre personale. Sunt sigură că fiecare ploieștean știe să spună cel puțin două, trei legende urbane: „o întorc ca la Ploiești”, „orașul lui ce bei” și poate

„orașul aurului negru”. De ce oare s-au păstrat și circulă cele mai bășcălioase mituri? Ține doar de apetitul nostru pentru anecdotic și de modul nostru de a împărtăși cine suntem? Sau de starea de râsu'-plânsu' pe care o expune magistral nenea Iancu și de care vorbește Nichita Stănescu? Dar eu nu cred că suntem doar atât. Așa că de-a lungul câtorva numere ale revistei vă voi împărtăși și alte povești despre un Ploiești necunoscut, spre bună și plăcută aducere aminte.

Cât despre amintirile proprii, acesta e punctul comun care ne unește, sunt intersecțiile noastre umane în care potrivim trecutul cu modernul; cele care fac ca un grup pestriț să devină o comunitate vibrantă.

Vrem schimbări. Uneori rapide. Dacă da, atunci nu trebuie să uităm cine suntem și mai ales că există în noi un raport între „a fi” și „a face”. Nu poți să „faci” ceva dacă nu ai ajuns să „fii” la un anumit nivel de înțelegere. Doritorii de schimbarea trebuie să înceapă pas cu pas iar asta înseamnă asumarea unei noi atitudini, acea „atitudine care este suma tuturor alegerilor pe care le facem în fiecare zi”. (Jeff Keller)

DE LA VĂLENII DE MUNTE LA TRIBUNA PARLAMENTULUI (V)

— de Traian D. Lazăr —

Deplasând temeiul discuției, unii istorici în loc să se refere la corectitudinea redactărilor și interpretărilor autorului fundamentate pe documentele evocate, așa cum indică titlul cărții de altfel, adică la raporturile lui Ion Antonescu cu extrema dreaptă și extrema stângă, au judecat cartea prin prisma raporturilor dintre Ion Antonescu și evrei și au sugerat că autorul face „propagandă antisemită”, ori că s-a referit la relațiile lui Ion Antonescu doar cu o parte a evreilor, cu iudeo-comuniștii, („situația minorității evreiești în anii regimului antonescian nu constituie o preocupare (a autorului) decât în măsura în care lupta lui Ion Antonescu împotriva extremei stângi presupunea și biruirea iudeo-comunismului”), ceea ce ar afecta temeinicia susținerilor autorului.¹¹

Personalitatea regelui Mihai a constituit obiectul studiului istoricului Petre Țurlea în volumul *Regele Mihai și mareșalul Antonescu*, publicată în două ediții la Editura Semne în 2011 și 2018. Cercetarea temeinică a documentelor ne dezvăluie că, în perioada în care s-a aflat în raporturi personale și oficiale cu mareșalul Antonescu, regele Mihai era un tânăr cu o pregătire intelectuală firavă și o morală fluidă, ceea ce îl făcea să fie nesigur în dezbaterile problemelor și să se adapteze împrejurărilor cu sacrificarea principiilor morale. Prin contrast, Ion Antonescu era un militar prestigios, cu o experiență de viață și o pregătire intelectuală solidă și variată, cu principii morale ferme.

Atitudinea celor două personalități față de problemele guvernării statului (războiul, relațiile cu marile puteri etc.) ne este înfățișată ținând seama de poziția lor politică, aceea de Rege decorativ și respectiv Conducător al statului efectiv.

Relațiile personale și oficiale dintre cele două personalități ne sunt dezvăluite în evoluția lor cronologică. Mareșalul Antonescu, monarhist convins a acționat pentru reabilitarea imaginii Coroanei afectată de faptele lui Carol al II-lea, a dispus măsuri pentru promovarea respectului față de regele Mihai și cultivarea prestigiului acestuia la nivel oficial, dar la nivel personal a avut uneori atitudini rigide și de tutelare. Regele Mihai s-a conformat situațiilor, dar sub influența propriei camarile sau a opoziției antiantonesciene și-a

promovat în secret interesele. La 23 august 1944 l-a arestat pe Ion Antonescu și l-a dat „pe mâna comuniștilor, iar aceștia la ruși. Este un caz unic în istorie când un rege își arestează comandantul armatei ca să-l predea dușmanului cu care lupta”. Regele Mihai a respins cererea de grațiere a mareșalului Antonescu, sperând să-și salveze tronul.¹²

În ediția a doua a cărții, în ultimul capitol al cărții, se arată că din „dorința de a obține sprijinul Ungariei pentru o eventuală revenire la Tron”, ex-regele Mihai a acceptat, în 1989, „teze care periclitează ideea unei Transilvanii Românești”.¹³

Raporturile interetnice dintre români, populația băștinașă majoritară a spațiului carpato-danubiano-pontic și minoritățile etnice așezate în decursul istoriei aici și prezente în epoca modernă și contemporană, au fost studiate și publicate în volume cu privire specială la evrei și maghiari.

Autorul a publicat cercetările sale privind raporturile dintre români și evrei în trei volume: *Români și evrei în secolul XX*, Editura Semne, București, Vol. I, 2014, vol. II, 2015 și vol. III, 2017. S-a apreciat că în aceste volume autorul a dat la iveală un Adevăr asupra raporturilor dintre români și evrei bazat pe mărturiile documentare de arhivă și nu pe interpretări conforme anumitor interese, așa cum e moda.¹⁴

În studierea raporturilor etnice, autorul se situează pe poziția de a nu confunda sau asimila poziția și opiniile unor indivizi ori grupuri cu cea a întregii comunități, nici în cazul românilor, nici în cel al evreilor. Astfel, poziția și atitudinea acelor evrei care, în perioada interbelică, erau comuniști, nu este extinsă asupra întregii comunități evreiești. La fel procedează atunci când tratează situația vechilor comuniști evrei în frunte cu Ana Pauker, aflați la conducerea PMR și au deținut funcții însemnate în stat între 1944-1964 și au avut o atitudine „profund nocivă la adresa Poporului Român”. Ei „au contribuit la consolidarea regimului și la subordonarea deplină față de puterea sovietică”.¹⁵ În general, evreii care au plecat din România, au fost tratați ca potențiali opozanți ai regimului, iar cei care au rămas, s-au manifestat ca cetățeni fideli.

Studierea raporturilor interetnice trebuie să țină seama de factorii, ce determină formarea mentalităților. Este evident că în societățile

industriale și comerciale de azi, ideea egalității în drepturi a străinilor cu localnicii este acceptată și respectată.¹⁶

Lucrare de referință, *Români și unguri*, vol I. 1918-1940, vol II. 1940-1945, vol III. 1945-2018, Editura Karta-graphic, Ploiești, 2018, este redactată pe bază de surse documentare mai puțin cercetate, majoritatea inedite. Cele trei volume atestă că în raporturile dintre români și unguri, în perioada 1918-2018, a predominat nota conflictuală. Motivul a fost stăpânirea asupra Transilvaniei, pe care românii o justifică prin dreptul istoric începând din secolul al IV-lea și ponderea demografică, iar ungurii prin dreptul cuceritorului din secolul al X-lea. După 1918, analiza relațiilor dintre români și maghiari relevă confruntarea dintre etatismul românesc și revizionismul maghiar. Autorul prezintă intensitatea și formele de manifestare ale revizionismului maghiar, pericolul pe care îl reprezenta pentru integritatea statului român, situarea ungurilor din Transilvania pe poziții revizioniste. Totodată este arătată reacția antirevizionistă a populației și autorităților române. Pe parcursul anilor, în raporturile statale româno-maghiare au existat perioade calme, de colaborare chiar. Asupra acestor raporturi au influențat factori externi, marile puteri în funcție de interesele lor. Autorul a examinat relațiile dintre români și maghiari în perspectivă istorică, dar și actuală. „... Cartea de față este și un semnal pentru cei care doresc să păstreze România”, scrie el.

Petre Țurlea a publicat și alte cărți privind raporturile româno-maghiare: *Ip și Trăzneu. Atrocități maghiare și acțiune diplomatică românească*, Editura Enciclopedică, București, 1996, *UDMR și societatea românească*, Editura România pur și simplu, București, 2004, *Transilvania de Nord-Est. 1944-1952*, Editura România pur și simplu, București, 2005 etc.

Valorificând documente din arhivele MAE, NIC, CNSAS, Petre Țurlea a publicat în anul când se împlinea un secol de la semnarea tratatului de la Trianon, prin care marile puteri recunoșteau unirea Transilvaniei la România, volumul *Catolicismul și revizionismul maghiar*, Editura Semne, București, 2020. Volumul atestă că, după 1918, Vaticanul a împiedicat reunificarea religioasă a românilor în cadrul Ortodoxiei și a determinat biserica romano-catolică și greco-catolică (unită) română din Transilvania să nu participe la încoronarea de la Alba-Iulia. Prin

concordatul din 1927, încheiat sub presiunea Vaticanului, s-a asigurat cultului catolic din România o situație privilegiată față de alte culte minoritare, i-a conferit protecția unui stat străin și dreptul de a-și rezolva problemele cu Statul Român pe calea acestui act diplomatic și nu a Constituției. Vaticanul a susținut statusul romano-catolic (trecerea patrimoniului bisericii romano-catolice maghiare din Transilvania din proprietatea statului maghiar în proprietatea bisericii respective, deși tratatul de la Trianon prevedea ca el să revină statului român). Toate aceste acțiuni au întărit forțele care susțineau revizionismul maghiar.

În perioada interbelică, Vaticanul a susținut bisericile maghiare, din Ungaria și Transilvania, în manifestările lor propagandistice revizioniste și acțiunile antiromânești și antistatale ale clerului acestor biserici. După Dictatul de la Viena, Vaticanul a susținut acțiunea de maghiarizare și catolicizare a românilor din Transilvania de Nord-Est cedată Ungariei și a determinat biserica greco-catolică (unită) din Transilvania să aibă o atitudine dușmănoasă față de biserica ortodoxă, împiedicând acțiunea comună a celor două biserici românești pentru apărarea intereselor naționale.

Nucleul volumului *Al doilea Trianon*, Editura Semne, București, 2020, „prezintă doar lupta dintre România și Ungaria – în contextul Conferinței de Pace (de la Paria) – pentru obținerea Transilvaniei”. Pentru că multe dintre documentele acestei dispute diplomatice au fost publicate și sunt deci cunoscute, Petre Țurlea folosește materiale inedite din arhive lămurind „felul cum s-a ajuns la hotărârea finală, indicând lupta acerbă ce s-a dat <în spatele cortinei>” și întregind „ imaginea drumului României spre a doua ei mare izbândă diplomatică din secolul XX, după aceea de la Conferința de Pace de la Paris din 1919-1920.”¹⁷

Lupta pentru Transilvania s-a dat nu doar la Paris și doar în plan diplomatic. Prima parte din carte ne prezintă „confruntarea dintre români și unguri, în Transilvania de Nord-Est, pentru stăpânirea acesteia, în perioada 1945-1946 și pentru înclinarea balanței în favoarea României sau a Ungariei în Tratatul de Pace ce se pregătea”.¹⁸ Astfel se formează o imagine conformă documentelor și realității social-politice a vremii, se tratează cu seriozitate științifică și se evită partizanatul ridicol în studierea disputelor româno-maghiare.

Azi e Nichita!

— de Silvan Apollo —

„Azi e Nichita!” este mesajul pe care de două ori pe an îl transmit tuturor celor interesați de poezie. Pe 13 decembrie, la comemorarea lui, și pe 31 martie, iată, la celebrarea nașterii poetului. De ce fac acest gest? De sensul iubirii, de necuvintele, de noduri și semne.

M-am născut în orașul în care s-a născut. În clasa a VI-a m-am înscris într-un cenaclu literar numit după el. Și cel mai mare premiu literar al meu are scris numele lui pe diplomă. Am căscat ochii la poveștile care într-un mod aproape vizibil ieșeau din gurile celor care l-au cunoscut. Care l-au găzduit. Care au ținut cu el Kamadeva. Ziua Poeziei, pe 21 martie, era ziua în care debuta inefabilul ce se încheia pe 31 martie. Zece zile în care pendulam ca voluntar între flori și poezii împărțite trecătorilor pe foi sau la microfon lângă statuia lui Nichita și interviuri în culisele

Festivalului de Poezie „Nichita Stănescu”. Ploua infernal... Și ca spectator la Festivalul Artelor „Nichita la Echinocțiu”.

Este o altă formă prin care Nichita Stănescu trăiește, în afară de forma primară constituită de opera sa. Limbă poezescă postumă. Plus înregistrările video cu el – și ce mă bucură acum, în pandemie, sunt documentarele și interviurile cu și despre, elaborate și recent publicate pe YouTube. În aceste două zile din an îmi rezerv ore bune pentru a le urmări pe îndelete.

Continuare în pag. 20

ISTORIE PLOIEȘTEANĂ

De la Vălenii de Munte...

Tratatul de Pace de la Paris semnat la 10 februarie 1947 a consfințit stăpânirea de drept a României asupra Transilvaniei. „...Era a doua oară în secolul XX când o Conferință internațională recunoștea drepturile României asupra acestei provincii”.¹⁹ În partea finală a cărții, autorul exemplifică „continuarea acțiunii revizioniste maghiare, în ciuda recunoașterii drepturilor românilor asupra Transilvaniei de către două conferințe internaționale într-un secol”. Și formulează concluzia: „Românii să nu înceteze niciodată a veghea la păstrarea Transilvaniei întregi în granițele României, întrucât doritorii de a rupe o parte a regiunii sau regiunea întreagă acționează în orice regim politic. Chiar și la o sută de ani de la Trianon”.²⁰

Petre Țurlea a publicat 11 volume asupra relațiilor româno-maghiare, Luând în considerație acest fapt, istoricul Mircea Popa opinează că „Petre Țurlea este cunoscut ca unul dintre cei mai documentați și serioși istorici ai României contemporane, specializat mai ales pe relația dintre români și unguri”.²¹

Valeriu Râpeanu, cunoscutul critic literar și autor al unor remarcabile ediții critice din opera

lui Nicolae Iorga, având în vedere numeroasele volume dedicate de Petre Țurlea cunoașterii vieții și operei lui Nicolae Iorga, este de părere că „Petre Țurlea este, la ora actuală, cel mai mare istoric român a lui Nicolae Iorga”.²²

Prin alegerea sa în Camera Deputaților în legislaturile 1990-1992, 1992-1996, 1996-2000 și prin activitatea în rândurile unor partide ca FSN, PDSR, PUNR ori ca independent, Petre Țurlea s-a manifestat și ca om politic, inițiind și susținând acțiuni de promovare a ideilor și intereselor naționale. Urma astfel exemplul marelui său înaintaș de a fi îndrumător pe calea prețuirii antecesorilor și apărării drepturilor istorice ale poporului român.

Note:

- 11 Radu Ioanid și Hary Kuller, în *Profesioniștii noștri*, pp. 432, 435.
- 12 I. Ispas, *Relațiile dintre regele Mihai și Mareșalul Ion Antonescu*, în *Profesioniștii noștri*, pp. 465, 466.
- 13 Mihail Groza în *Informația Harghitei*, 16 octombrie 2018. Vezi *Profesioniștii noștri*, p. 467.
- 14 Corneliu-Mihail Lungu, în *Ștefadina ... file de arhivă*, București, nr 1/2017, apud *Profesioniștii noștri*, p. 485.
- 15 Ibidem, pp. 485, 486.
- 16 Traian D. Lazăr, în *Prosaeculum*, nr XVI/2017, apud *Profesioniștii noștri*, p. 488.
- 17 P. Țurlea, *Al doilea Trianon*, Editura Semne, București, 2020, pp. 530, 531.
- 18 Ibidem, p. 482.
- 19 Ibidem, p. 616.
- 20 Ibidem, p. 622.
- 21 Mircea Popa în *Astra Clujeană*, XIV, nr 3-4/2018, p. 88. Apud *Profesioniștii noștri*, p. 516.
- 22 V. Stancu, în *Condeii ardeleani*, nr 188/1-7 iulie 2011. Apud *Profesioniștii noștri*, p. 571.

TINEREȚEA - NICHITA ∞∞

— de Carmen Guef —

„... La 31 martie, evident cu o zi înainte de 1 aprilie...” urbea noastră – „colț de inimă și ruptură de aripă de înger ... oraș festiv al limbii române...” – își amintește cu pioșenie și dragoste de cel mai mare poet care s-a născut vreodată pe aceste meleaguri, Poetul Necuvintelor, Nichita Stănescu.

De aceea, martie este luna în care așteptăm ca pașii ploieștenilor să se îndrepte spre casa unde s-a născut Îngerul Blond, „o casă albă cu un cat, fără ornament, amintind de casele țărănești din satele de câmpie” așa cum plastic o descria Ioan Grigorescu, scriitorul și cineastul care îi era și văr primar.

Să ne amintim deci, împreună și în această primăvară, că dragul nostru Nichita ar fi împlinit 88 de ani – cifră simbol al infinitului și al eternității unde sălășluiește de când ne-a părăsit - și să ne cufundăm în liniștea creatoare a casei care încă păstrează urmele pașilor copilului talentat ce va deveni poetul de geniu, emblemă a orașului nostru, veșnic tânărul Nichita Hristea Stănescu.

Ca și poetul, muzeul este și el tânăr, prin sufletul său, prin aerul său primăvărat, dar, mai ales, prin cei care îi trec pragul și care sunt, în majoritate, foarte tineri, dornici să se nutrească din spiritul poeziei secolului 20, care este însuși marele Nichita Stănescu.

Noi, cei care păstoriim destinele casei în care, când este liniște, se mai aud parcă râsul cristalin și pașii ușori dar veșnic neliniștiți ai lui Nini, clapele pianinei vesele sub degetele îndemânate ale

copilului talentat și un grăbit, dar drăgăstos „sărut mâna pentru papanași!” – desertul favorit al viitorului geniu al poeziei ploieștene, noi cei de aici avem o altă

percepție a timpului, strâns legată de datele de elecție (în ceea ce ne privește) ale anului, 31 martie și 13 decembrie, data apariției și cea a dispariției „poetului Necuvintelor”. Pentru noi, Nichita trăiește și va trăi etern, așa cum trăiește în și pentru literatura română căreia i-a dat strălucire și culoare, simbol și tinerețe veșnică. Pentru noi, Nichita este sufletul fierbinte al acestor locuri și al tuturor zilelor ce trec în goana lor de neoprit peste amintirile dragi și prețioase.

Pentru noi, niciun efort nu este prea mare pentru a face ca numele, imaginea și valoarea lui Nichita să revină mereu în actualitate, pentru ca flacăra dragostei și recunoștinței pentru Nichita să fie mereu reaprinsă și să dăinuie de-a pururi.

Poezia lui Nichita a fost și a rămas, așa cum el însuși și-a dorit, o poezie veșnic tânără, adresată tinerilor și apreciată în mod deosebit de tineri. De aceea am încercat - și ne încăpățânăm să continuăm a merge pe acest drum - să dedicăm acest minunat muzeu tinerilor pe care am reușit să îi apropiem de casa poetului, spre imensa satisfacție a noastră și, în mod sigur, spre marea bucurie a poetului care ne veghează, cu zâmbetu-i luminos, din eternitate.

Azi e Nichita!

Urmare din pag. 19

Statuia cu care vorbim

Într-o zonă din centrul Ploieștiului tronează parcă de-un secol o statuie zbârcită, cu brațele cioate întinse, totuși impunătoare și martoră la multe – multe depuneri de flori, multe discursuri, multe cărți și tablouri cu și despre el, dansând în aer liber și în jurul ei. Dizgrațioasă, totuși fotogenică – din ce alt motiv să apară în atâtea și atâtea poze de grup? Adevărul este că personalitatea lui Nichita netezește întrucâtva muchiile statuii. Ne înfățișează un poet imens, uriașul prietenos, actual prin bucurie, mirare și contemplare. Iar eu trebuie să spun asta: „Ninge peste statuia lui Nichita/ și zăpada îl face bătrân,/ dar îl menține în viață”.

E statuia cu care vorbim. Nu știu câtă lume vorbește cu ea în gând, deși sunt sigur de doi poeți. O salut, îi fac cu ochiul și trec mai departe. Repet la întoarcere. Uneori îmi iau timpul necesar să stăm la taclale pe îndelete, până frigul intră în oase sau foamea în schelete. Pe banca din fața statuii lui Nichita am trăit ceva viață. Ba dimineată, ba pe la prânz, ba pe seară, ba când bate de miezul nopții, ori singur, ori cu prietenii ori iubitele. Acolo am scris poezii dedicate lui Nichita, am citit poezii, am reflectat asupra literaturii. Statuia aceasta e o parte din mine.

Azi e Nichita, spun din nou. Azi e Nichita, spun, când îmi pun de nebun o-nregistrare și dau tare și mă uit cum vorbește cel ce încă trăiește. Ai lui spun mereu „Ave Nichita!”, „Azi e Nichita!” spun eu.

Închisoarea îngerilor

— de Mihai Ioachimescu —

De regulă majoritatea topurilor realizate despre filme artistice sunt subiective și așa este și normal să fie. Fanii aparțin unei generații sau unui curent artistic. Filmul „Închisoarea îngerilor” nu este un film obișnuit, ci este un film special. Aprecierile criticii au fost unanime, pelicula obținând prima poziție în două topuri respectabile. Creatorul povestii, care ulterior a fost puțin modificată, este celebrul scriitor american Stephen King. Inițial nuvela se numea „Rita Hayworth and Shawswank Redemption” și l-a costat pe regizorul Frank Darabont, suma modică de 5.000 USD.

Filmul a fost realizat în anul 1994 la câțiva ani după publicarea nuvelei și așa cum spun unii dintre protagoniști, s-a muncit într-un ritm teribil și anume câte 18 ore pe zi, timp de 6 zile, exceptând, cum ați bănuț, duminica. Una dintre scenele memorabile ale filmului (cea a pioletului cumpărat ilegal) a durat câteva ore bune.... Povestea nu este ieșită din comun și trimite, cu gândul, la unul dintre marile romane ale lumii, intitulat „Contele de Monte Cristo”. O să observați că într-un anumit punct al filmului se va vorbi despre capodopera lui Alexandre Dumas, iar gluma, făcută prin analogie, este una reușită. Cum era de așteptat, filmul a fost o deziluzie la Box-Office. Situația s-a schimbat, radical după cele 7 nominalizări la premiile Oscar. Marile posturi TV, care difuzează filme, au început să îl promoveze periodic și astfel producătorii au trecut pe plus. Suma inițială, pentru producție, s-a cifrat la 20 milioane USD, iar încasările au totalizat 58 milioane USD.

Foarte interesantă este și „politica” de alegere a actorilor principali. Cum era de așteptat s-au vehiculat multe nume sonore pentru personajul bancherului criminal. Astfel, au fost ofertați celebrii Tom Hanks, Kevin Costner sau Tom Cruise. Refuzurile acestora au intervenit, nu pentru ca scenariul nu era unul bun, ci pentru faptul ca erau angrenați în alte mega-producții. Poate acesta a fost marea șansă pentru Tim Robbins, actor consacrat de filmul „Scara lui Iacob” și apreciat de producătorul Frank Darabont. Așa cum îi stă bine unui film american, bineînțeles că trebuie să creeze un duet actoricesc, care să magnetizeze și să încante publicul. Hollywood-ul i-a dat pe Stan și Bran, pe Jack Lemmon și Walter Matthau, sau pe poliștii Danny Glover și Mel Gibson. Așa a apărut interpretul pușcăriașului „Red” jucat

magistral de către Morgan Freeman. Povestea acestui actor ar putea face un best-seller cu certitudine. Este de ajuns să vă spun că primele roluri au fost primite la vârsta de 48 ani. Filme ca „Seven”, „O fată de milioane”, sau documentarul „Povestea lui Dumnezeu”, produs de către National Geographic, l-au consacrat definitiv pe carismaticul actor.... După câteva vizionări, pe care le-am făcut cu o imensă plăcere, am observat o antinomie sau mai bine spus o partajare a filmului pe principiul bine-rău, sau o stratificare la modul rai-iad. De altfel, pe parcursul filmului, veți întâlni multe pasaje din Biblie. Mai toate au acoperire într-un loc al suferinței, așa cum este pușcăria în care se desfășoară acțiunea. La urma urmei și marele nostru scriitor, Nicolae Steinhardt a scris, „Jurnalul fericirii”, după experiențele traumatizante din pușcăriile comuniste. Care este raiul, sunteți îndreptățiți să mă îndreptați ? Ei bine, nu vreau să vă stric surpriza și vă voi spune un singur cuvânt... Zihuatanejo.... Prietenia dintre Andy și Red se cimentează de-a lungul anilor și este una sinceră și onestă. Cu toate că nu era la fel de educat și de cizelat ca Andy (director de bancă, în libertate) Red (condamnat pentru crimă în tinerețe) are o înțelepciune conferită de zidurile închisorii. La un moment dat se vorbește că de fapt, zidurile închisorii îi protejează pe deținuți de „răul de afară”. Resemnat cu soarta crudă, Red rostește o maximă celebră... „Speranța e un lucru periculos. În pușcărie, te poate înnebuni.” Așa cum este normal, în spațiile concentraționale se vorbește foarte mult despre libertate. Aș vrea să închei cu o scurtă menționare a scriitorului francez Jean-Paul Sartre care scria că „Libertatea nu este, nici pe departe, un concept abstract, sustras determinărilor specific umane. Ea este indisolubil legată de existența umană, pe care o definește, chiar dacă acționează ca o povară.”... Sunt convins că aceia dintre dumneavoastră, care vor vedea filmul, vor fi fascinați și de poveste și, de actori și de mesaj. Filmul reprezintă o hartă de ieșire, dintr-un mare impas. De regulă nu există soluții universale pentru că problemele diferă. Filmul încearcă să ofere un răspuns și să arate că cineva acolo sus nu rabdă nedreptatea până în pânzele albe. Se pare că soluția este oferită de cel care a spus, acum 2000 ani, undeva în Iudeea, că „Eu sunt lumina lumii”.

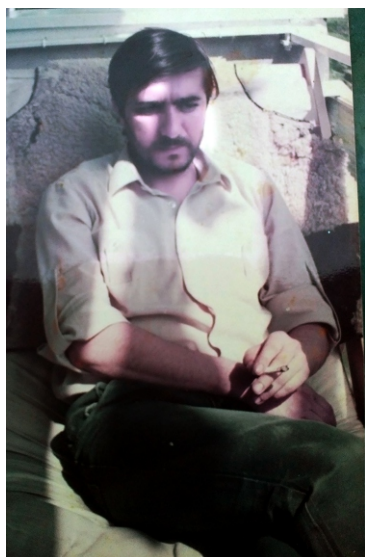
Vizionare plăcută!

MARTIN CULCEA

„și ne-am întors mai puțin acasă !”

(n. 26.02.1955, Ploiești – d. 27.01.2021, Cluj)

— **de** Luli Elena Culcea-Bodea —

S-a stins din viață poetul Martin Culcea, pe numele său Culcea-Bodea Gheorghe Ioan.

Mira-Elisa, de nici doi ani, l-a căutat în spatele tabloului de pe masă. Cealaltă nepoată, Alma Sofia, de nici șase ani era îngrijorată dacă știe „drumul...” De acum, unul dintre

drumurile lui Martin Culcea este alături de al celor pe care cititorii, în măsura în care vor simți nevoia să o facă și vor fi încurajați să o facă, îi vor ține aproape, învățând și bucurându-se de ceea ce se acumulează ca mesaj, experiență, unicitate din îmbinarea și dansul luminii fiecăruia dintre noi.

Într-o tentativă de prezentare făcută cu ani în urmă, scriitorul declara:

„Am văzut lumina zilei, mai degrabă a nopții în / 26 februarie 1955 / prin cezariană, practică mai rară pe atunci. Sunt un pește pur cu ascendent în celelalte unsprăzece zodii. De tatăl meu, Gheorghe Culcea, am avut parte puțin timp, numele lui însă mi-a rămas și mi l-am însușit. Tatăl meu a fost mecanic. Pe mama o chema Frusina Enescu. Își găsea liniștea citind. Scria și poezii. La fel făceau și cele două surori mai mari. La fel făceam și eu. Mulți membri ai familiei au avut înclinații spre literatură, singurul care s-a angajat însă serios a fost unchiul Toma Culcea (1900-1974), poet și publicist, profesor universitar de matematică și teologie, prezent în **Dicționarul de Pseudonime** (1973).

Am absolvit cu excelență în mediocritate mai multe școli, practicând meserii mai mult tehnice:

operator chimist, dispecer, telegrafist, ofician T.T, electromecanic, electrician, lăcătuș, tehnician operator cromatografie, geofizician-geologie, redactor cultural, ș.a.m.d... Locurile de

muncă au fost într-adevăr în toată țara, marea jumătate din timpul vieții fiind petrecută departe de sânul familiei.

Am colaborat la mai multe reviste, atât cu poezie cât și cronică literară, dramatică, muzicală (filarmonică) cât și la posturi Radio-TV.

Am scris de când am învățat să scriu – stricto-senso. Au existat și tentative precedente.

Prima mea poezie a fost tabla înmulțirii. În 1966-1967, în clasa a V-a, am fost prezent într-o antologie de basme scrisă de copii. Nu am interceptat-o până acum.

Scriu pentru că nu am încotro și îmi place când nu am încotro.

Cred că poezia este una din căile de a te apropia de adevăr, de a redescoperi prin mijloacele ei unice, chiar unice pentru fiecare poet, prin poezie înțelegând limbajul imediat, secret și intim a ceea ce suntem și este. Un mod de cunoaștere, autocunoaștere și de recunoaștere a emoțiilor de la biologia generală până la fusiunea nucleară. Acirbie am vrut în toate lucrările pe care le-am lucrat (a lucra este verbul meu preferat), așa că nu am încredere în poezia care a circulat și circulă și va mai tângui la ivirea lunii, doar pentru că sepalele reginei nopții ne amintesc... etc. Aceste cuvinte poate că nu au existat, poate ar fi trebuit să existe, eu nu le-am inventat, nici ele pe mine.

Referințele critice în mare parte nu le-am arhivat. Aș fi fost subiectiv prin selecție. Voi cita doar două, din motive sentimentale, amândoi prieteni dragi și plecați mai aproape de muze: Cezar Ivănescu, **Luceafărul** (1986): „Discret și nedevorator de hârtie, Martin Culcea ne convinge într-un idiolect, cu adevărat, martinculcean”; Ion Stratan, **Revista nouă** (2003): „Poetul Martin Culcea crede ca pe vremuri în puterea totală a încredințării că verbul (mai ales cel scris) subjugă, convinge, preschimbă sufletul cititorului într-o ordine armonioasă.”

La sfârșit se declară hobby-urile, mie termen ridicol, dar dacă apare un dicționar al fobiilor, nici o literă nu ar fi umilită. Pasiunile nu se manifestă în timpul liber ci în prezentul continuu. Am o singură pasiune, familia (soție și trei băieți). Literatura, mai

întâi citită apoi scrisă, face parte din grupa mea sanguină. În rest am toate slăbiciunile posibile împlânzite de alergii și fobii. Fiind foarte tânăr, 20 de ani, la cererea unei și mai tinere poetese să mă prezint, m-am prezentat: Martin Culcea! Replica a fost pe măsura pe care poate o meritam: „Hai fără mișto!”, eveniment petrecut în holul Palatului Culturii Ploiești, în cadrul Cenaclului I.L. Caragiale, care i-a avut îndrumători și pe Eugen Simion, Laurențiu Ulici, Nelu Stan, Florian Dochia, Anton Tănăsescu, Constantin Hârlav, Nicolae Stanciu și cu iertare mulți alții.”

„Mai multe școli” sunt: Școala generală (nr. 6) anexa Liceului I.L. Caragiale (1962-1970)-Ploiești, Liceul „Mihai Viteazul” – clasa de limbă italiană-franceză (1970-1974) – Ploiești, Centrul de Cercetări și Proiectări pentru Explorări Geologice, București (2001).

Reviste literare la care a colaborat din 1974 (selectiv): *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Revista V*, *Zburătorul*, *Contrapunct*, *Esteu*, *Astra*, *Poem caffè*, *Atitudini*. A fost redactor cultural la ziarul *Curentul* (1997). A publicat (sub semnătură și cu pseudonimele Ioan Elena, Felix Bodea, Ioan Bodea) articole de critică literară, teatrală, muzicală, interviuri cu artiști și scriitori ploieșteni în *X-Factor* (1998-1999), *Telegraful de Prahova* (2002). Mulți dintre cei prezentați îi erau prieteni, consacrați sau la început de drum. Scria cu lejeritate și convingere. Motivele de apreciere sau luare de poziție erau destule. A fost o perioadă de plus și bucurie. Cum să nu îi placă să se ducă la teatru, când urmasa Școala Populară de Artă, secția actorie și jucase adolescent în „Mușcata din

fereastră”, a lui V. I. Popa (și nu numai) sau la filarmonică, când aveam în casă peste patru sute de discuri ascultate repetitiv, până la memorare? Ziarele însă nu au durat mult și pentru asta nu s-a declarat „publicist”. La un chioșc, cineva la un moment dat a spus: „- Nu mai apare? păcat, urmăream pagina de cultură, chiar o așteptam!” Iată un fragment dintr-un articol atitudine scris în „X FACTOR” / 29-31 decembrie 1998, cu ocazia lansării de carte la Ploiești a volumului „De partea morților” a lui Ion Stratan: „...Locuiește în Ploiești foarte aproape de fiecare, pe lângă care, 252 073 ploieșteni trec înotând „în noroiul greu al prozii” cu povara însoțită de ultimul poem cald de autor. Consemnăm cu pioșenie întinderea musculară a atletului Ics, dar câte și care sunt rândurile pentru lansarea de carte a scriitorului de poezie unde nu a participat din motive de sănătate? De poeți avem nevoie? Jos Ion Stratan! Dacă va câștiga Petrolul cupa și Astra campionatul, totul este ocin harașo! Prefer generația „PRO” dacă este pro Ion Stratan.”

Activitatea de cenaclu: Cenaclul de Poezie și Corespondență al Casei Pionierilor din Ploiești (1966-1967), *Dimitrie Stelaru* (prima lectură-1974), *I.L. Caragiale*, *Ritmuri prahovene*, *Prometeu*, *Confluente*, *Grupul de la Ploiești*, *Ordinea Cuvintelor*, *Atitudini*. În paralel, a citit în *Cenaclul Bibliotecii Academiei*, în *Cenaclul de Luni*; membru fondator al cenaclului *Numele Poetului* al revistei *Luceafărul*, condus de Cezar Ivănescu.

Autor al volumelor: *Umor alb* – 1994; *ȘI* – 1994; *Rostirea în șoaptă* – 1994, volume ale tripticului intitulat *Criza de identitate* (debut literar); *Box* – 1995; *O vânătoare* – 1995, toate la

Ed. Elit Comentator, Ploiești; *Amor pe tavan* – 2008, Ed. Karta Graphic, Ploiești. Cărțile au apărut în regia autorului, fără să se adnoteze că sunt volume de poezie. Urmează antologia de autor *poem VERSUS poem* – 2012, Ed. Tipo Moldova, Colecția OPERA OMNIA, Poezie contemporană, Iași; *Poet sub acoperire (scenariu liric)* – 2014, Ed. Singur, Târgoviște. Avea în lucru volumul *Sophia*, din care s-au publicat poeme în ultimele antologii. A scris două piese de teatru rămase în manuscris. A scris până la litera B poeme pornind de la dicționarul de fobii (volumul „Fobia”), care din păcate s-au pierdut. S-a pierdut și volumul de poezie în manuscris, intitulat „Acribia”. Poeziile de început au fost distruse chiar de el. Rămân nepublicate și o parte din poeme scrise pe cuvinte date aflate în arhivă de cenacul.

Prezent în antologiile: *Melancolie Diesel* – 2010; *Pentarombul. Ploieștiul în cinci prieteni* – Ion Stratan, Ioan Vintilă Fintiş, Costin Lupu, Martin Culcea și Filip Köllö – 2011; *natură în mișcare cu infantă/flamingo și fără măr* – 2012; *Din pana egretei* – 2013; *Nimic despre ceaiul de mușetel* – 2014; *Atitudini* – 2015; *Sub semnul integratorului* – 2020; *Legenda punctului* – 2021.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România-filiala Brașov din 1995. Premii decernate: Premiul „Geo Bogza”-Paznic de far, Plopeni, 1988; Premiul filialei Brașov a Uniunii Scriitorilor din România, pentru volumele *Rostirea în șoaptă* (1996) și *Poet sub acoperire* (2016).

Repere critice și bibliografice (selectiv): Ana Blandiana (*Luceafărul*, 1975), Constanța Buzea (*Amfiteatru*, 1978), Cezar Ivănescu (*Luceafărul*, 1983, 1985), A.I. Brumar (Gazeta de Transilvania, 1996), Sorina Ianculescu (*Telegraful de Prahova*, 2002), Ion Stratan (*Revista nouă*, 2005), Ioana Ionescu (*Telegraful*, 2005); Victor Sterom (*Astra*, 2008); Ion Bălu (*Atitudini*, 2011); Eugenia Țărâlungă (*Viața Românească*, 2012), Elena Toma (*Revista Singur*, 2013); în antologii, Constantin Hârlav, Ieronim Tătaru, Alex. Ștefănescu, Eugen Simion, Florin Dochia, Aurel Ștefanachi, Boris Crăciun și Daniela Crăciun-Costin – *Dicționarul scriitorilor români de azi*, Iași, 2011, Ioan Holban – *Dicționarul scriitorilor români contemporani*, vol. VI, Iași, 2017, Constantin Trestioreanu – monografia *Marea cartea a Ploieștilor*, vol. III, 2019. Mai jos sunt redată câteva din aprecierile critice:

„Un elegiac autentic posedând o tehnică poetică aproape perfectă, Martin Culcea din

Ploiești cu manuscrisul său *Poeme penibile* ne-a încântat și ne-a cucerit întrutotul, versul eliptic până la ermetismul dialogului interior, ironia amară, resemnarea, răbufnirea patetică și „penibilă” și încă altele ni-l amintesc pe Virgil Mazilescu, poet mult imitat de luniștii epigonici și obedienți (cu câteva excepții asupra cărora vom reveni). Aproape toate poemele lui Martin Culcea pot fi citate, alegem totuși un *Poem penibil*: „era sfâșietor de timidă/ înghițea aer înaintea fiecărui cuvânt/ hăinuțele curate/ elegante îi veneau jalnic/ seara i se prelingea firavă pe pălărioară/ până și cel mai neînsemnat camion/ arunca stropi pe modesta ei gambă/ cu un deget bont ea mi-a arătat/ dintr-o vitrină murdară/ un complet de mireasă: – vezi ? A atins lapidaritatea seducătoare („se numea Călinoiu Popovici Rodica/ avea zâmbetul cald/ și părul de aceeași culoare/ în fiecare zi/ ca fiecare dintre noi/ își fierbea o cafea/ aprindea o țigară/ dar într-o singură zi a ars/ ca un ordinar băț de chibrit/ acum așteptăm obișnuința/ nerușinata obișnuință/ fără de care nu se poate” – Un poem de nescris) nesperată de mulți grafomani din ziua de azi care se screm să fie „duri” și „contestatari”. (...) Martin Culcea poate deveni în scurt timp un excelent poet.”

Cezar Ivănescu - *Luceafărul*, 2 aprilie 1983 - „Numele poetului”

Continuare în nr. viitor

CUPRINS

- Parcul în luna lui martie, *Marian Dragomir* – p. 1
 Inedit Nichita Stănescu. Din laboratorul poetului, *Dan Gulea* – p. 2
 Nichita Stănescu, „Vasile Nicolescu, Parabola focului (poeme). Cronica literară” – p. 4
 Lyrica magna, *Daniel Crîstea-Enache* – p. 5
 Demonii visului, *Mihai Sandu* – p. 6
 Poeme, *Marius Adrian Răduță* – p. 7
 Don Quijotism, *Ana Lucreția Nedelcu* – p. 8
 Departe de lumea înlănțuită, între Barbizon și Colibița, *Felix Nicolau* – p. 10
 Odă femeii, *Ioana Diaconu* – p. 12
 Poeme, *Grațela Avram* – p. 13
 Atitudinea de zi cu zi, schimbarea și nevoia de identitate urbană, *Ivone-Marlen Scărlătescu* – p. 14
 Lucrețiu Pătrășcanu – 120 de ani de la naștere (III), *Ion Șt. Baicu* – p. 15
 De la Vălenii de Munte la tribuna Parlamentului (V), *Traian D. Lazăr* – p. 17
 Azi e Nichita!, *Silvian Apollo* – p. 19
 Tinerețea - Nichita ∞∞, *Carmen Guef* – p. 20
 Închisoarea îngerilor, *Mihai Ioachimescu* – p. 21
 Martin Culcea, *Luli Elena Culcea-Bodea* – p. 22

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria
Municipiului Ploiești și Casa
de Cultură „Ion Luca Caragiale”
a Municipiului Ploiești

ISSN: 1584 - 0832

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L. Brăila

Redactor: Marian Dragomir

Colaboratori: Daniel Cristea-Enache,
Felix Nicolau, Dan Gulea
Ivone-Marlen Scărlătescu,
Silvian David

Corectură: Jeni Șendroi

Responsabilitatea morală și juridică asupra
afirmațiilor făcute revine autorilor.

Coperta 1: *Dincolo de cuvinte* -
Mihaela Ilie

Coperta 2: *Lecția despre cub* -
Sandu Petre

Coperta 3: *Chit pentru poezie* -
Liliana Marin

Coperta 4: *Albastru muzical* -
Adrian Nicolae

Layout & DTP: M.D.

Olivia Iac